

საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების
2015-2020 წლების სტრატეგიის
2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმის

2019 წლის შესრულების
მონიტორინგის ანგარიში

მარტი 2020 წ

სარჩევი

მოკლე შეჯამება	4
საანგარიშო პერიოდში სამოქმედო გეგმის ძირითადი მაჩვენებლები	5
სტრატეგიული მიმართულება 1: აგრარულ სექტორში დასაქმებულთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლება	8
ლონისძიება 1.1 ფერმერთა ცოდნის ამაღლება და ეფექტიანი სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა	8
ლონისძიება 1.2 სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ბაზრის განვითარება და მიწათსარგებლობაში თანამედროვე მიდგომების დანერგვა.....	11
ლონისძიება 1.3 სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო და სალიზინგო სისტემის გაძლიერების შესაბამისი პირობების შექმნა/განვითარება.....	14
ლონისძიება 1.4 სასოფლო-სამეურნეო დაზღვევის ბაზრის განვითარება.....	18
ლონისძიება 1.5 სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების მხარდაჭერა.....	19
ლონისძიება 1.6 ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშემწყობი ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება.....	25
სტრატეგიული მიმართულება 2: ინსტიტუციური განვითარება.....	34
ლონისძიება 2.1 საბაზრო ინფორმაციული სისტემის შექმნა, მონაცემთა შეგროვების, დამუშავებისა და აგრარულ სექტორში დასაქმებულთათვის ეფექტიანად მიწოდება	34
სტრატეგიული მიმართულება 3: მელიორაცია და ნიადაგის ნაყოფიერება.....	36
ლონისძიება 3.1 სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟე) სისტემების გაუმჯობესება	36
ლონისძიება 3.2 ნიადაგების რაციონალური გამოყენება	42
სტრატეგიული მიმართულება 4: რეგიონალური და დარგობრივი განვითარება - და მატებული ღირებულების შემქმნელი სრული ციკლის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა	44
ლონისძიება 4.1 საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგობრივი პროგრამების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი.....	44
ლონისძიება 4.2 ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის სქემების განვითარების მხარდაჭერა.....	48
ლონისძიება 4.3 მოსავლის აღების შემდგომი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა (შემნახველი, დამახარისხებელი, შემფუთავი, გადამმუშავებელი და სადისტრიბუციო სექტორების განვითარების ხელშეწყობა).	50
ლონისძიება 4.4 სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებსა და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის ამაღლება.....	54
სტრატეგიული მიმართულება 5: სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	56
ლონისძიება 5.1 სასურსათო უსაფრთხოების მონიტორინგი.....	57
სტრატეგიული მიმართულება 6: სურსათის უვნებლობა, ვეტერინარია და მცენარეთა დაცვა.	58

ლონისძიება 6.1 სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი და მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბება, ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან ქართული კანონმდებლობის მიახლოება საქართველოში არსებული სასურსათო ჯაჭვის თავისებურებების გათვალისწინებით.....	58
ლონისძიება 6.2 ვეტერინარია	64
ლონისძიება 6.3 მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედობა.....	67
ლონისძიება 6.4 ლაბორატორიული შესამღებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოება	70
სტრატეგიული მიმართულება 7: კლიმატის ცვლილებები, გარემო და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება.....	72
ლონისძიება 7.1 აგრობიომრავალფეროვნებისა და ენდემური ჯიშების შენარჩუნების მიზნით გენეტიკური ბანკის შექმნა/მართვა.....	72
ლონისძიება 7.2 კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა	77

მოკლე შეჯამება

საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 11 თებერვლის №167 განკარგულებით დამტკიცებული საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების 2015-2020 წლების სტრატეგია წარმოადგენს ქვეყნის განვითარების ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის ნაწილს, ძირითადი საშუალოვადიანი სტრატეგიული მიმართულებებისა და კონკრეტული ღონისძიებების ერთობლიობას, რომელთა განხორციელება უზრუნველყოფს სოფლის მეურნეობის მდგრად განვითარებას.

სოფლის მეურნეობის განვითარების სტრატეგიული ხედვის განსახორციელებლად განსაზღვრულია 7 სტრატეგიული მიმართულება:

- აგრარულ სექტორში დასაქმებულთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლება
- ინსტიტუციური განვითარება
- მელიორაცია და ნიადაგის ნაყოფიერება
- რეგიონალური და დარგობრივი განვითარება - დამატებული ღირებულების შემქმნელი სრული ციკლის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა
- სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა
- სურსათის უვნებლობა, ვეტერინარია და მცენარეთა დაცვა
- კლიმატის ცვლილებები, გარემო და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება

2019 წლისთვის სამოქმედო გეგმის პროგრამებს განსახორციელებლად გათვალისწინებული იყო ბიუჯეტი **239,870,800** ლარის ოდენობით. სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული პროგრამების განხორციელებისთვის საანგარიშო პერიოდში გაიხარჯა **227,792,600** ლარი. შესაბამისად, 2019 წელს, ბიუჯეტის ათვისებამ დაგეგმილთან შედარებით შეადგინა 95%.

სამოქმედო გეგმით გათვალისწინებული იყო 40 პროგრამის შესრულება. აქედან, სამი პროგრამის განხორციელება დასრულებულია/შეწყვეტილია, ხოლო დანარჩენი პროგრამების განხორციელება გაგრძელდება 2020 წელსაც.

წინამდებარე მონიტორინგის ანგარიში, რომელიც მომზადებულია საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული პოლიტიკის დაგეგმვის სახელმძღვანელო დოკუმენტის შესაბამისად, მოიცავს დეტალურ ინფორმაციას საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების 2015-2020 წლების სტრატეგიის 2018-2020 წლების სამოქმედო გეგმის, 2019 წლისთვის დაგეგმილი პროგრამების შესრულების შესახებ.

საანგარიშო პერიოდში სამოქმედო გეგმის ძირითადი მაჩვენებლები

სტრატეგიული მიმართულება	ღონისძიება	პროგრამების რაოდენობა	2019 წლის საპროგნოზო ბიუჯეტი (ლარი)	2019 წლის შესრულება (ლარი)
1. აგრარულ სექტორში დასაქმებულთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლება	1.1 ფერმერთა ცოდნის ამაღლება და ეფექტიანი სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა	2	0	0
	1.2. სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ბაზრის განვითარება და მიწათსარგებლობაში თანამედროვე მიდგომების დანერგვა	2	1,150,000	459,800
	1.3. სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო და სალიზინგო სისტემის გაძლიერების შესაბამისი პირობების შექმნა/განვითარება	2	55,185,000	75,229,600
	1.4. სასოფლო-სამეურნეო დაზღვევის ბაზრის განვითარება	1	6,000,000	5,908,900
	1.5. სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების მხარდაჭერა	4	5,200,000	389,200
	1.6. ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშემწყობი ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება	5	17,150,000	16,052,900

2. ინსტიტუციური განვითარება	2.1 საბაზრო ინფორმაციული სისტემის შექმნა, მონაცემთა შეგროვების, დამუშავებისა და აგრარულ სექტორში დასაქმებულთათვის ეფექტიანად მიწოდება	1	0	0
3. მელიორაცია და ნიადაგის ნაყოფიერება	3.1 სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟე) სისტემების გაუმჯობესება	3	46,270,000	30,399,200
	3.2 ნიადაგების რაციონალური გამოყენება	1	100,000	65,600
4. რეგიონალური და დარგობრივი განვითარება - დამატებული ღირებულების შემქმნელი სრული ციკლის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა	4.1 საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგობრივი პროგრამების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი	3	3,025,000	2,889,200
	4.2 ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის სქემების განვითარების მხარდაჭერა	1	150,000	20,500
	4.3 მოსავლის აღების შემდგომი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა (შემნახველი, დამახარისხებელი, შემფუთავი, გადამამუშავებელი და სადისტრიბუციო სექტორების განვითარების ხელშეწყობა)	2	14,270,000	10,713,000
	4.4 სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებსა და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის ამაღლება	2	19,300,000	22,292,500

5. სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა	5.1 სასურსათო უსაფრთხოების მონიტორინგი	1	0	0
6. სურსათის უვნებლობა, ვეტერინარია და მცენარეთა დაცვა	6.1 სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი და მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბება, ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან ქართული კანონმდებლობის მიახლოება საქართველოში არსებული სასურსათო ჯაჭვის თავისებურებების გათვალისწინებით	2	1,300,000	1,239,800
	6.2 ვეტერინარია	2	8,995,000	8,640,600
	6.3 მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედობა	2	45,800,000	36,781,800
	6.4 ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოება	1	4,145,800	3,768,900
7. კლიმატის ცვლილებები, გარემო და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება	7.1 აგრობიომრავალფეროვნებისა და ენდემური ჯიშების შენარჩუნების მიზნით გენეტიკური ბანკის შექმნა/მართვა	2	3,400,000	2,269,800
	7.2 კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა	1	8,430,000	10,671,300

სტრატეგიული მიმართულება 1: აგრარულ სექტორში დასაქმებულთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლება

სტრატეგიული მიმართულება აგრარულ სექტორში დასაქმებულთა კონკურენტუნარიანობის ამაღლება აერთიანებს 6 ღონისძიებას და ჯამში 16 პროგრამას. ღონისძიებები ძირითადად მოიცავს ფერმერთა ცოდნის ამაღლებას, სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო და სალიზინგო სისტემის გაძლიერების, სასოფლო-სამეურნეო დაზღვევის ბაზრის განვითარების, სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების, ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობ პროგრამებს.

სტრატეგიული მიმართულების ჯამური ბიუჯეტი განისაზღვრა **84,685,000** ლარის ოდენობით. საანგარიშო პერიოდში გახარჯულია **98,040,300** ლარი.

ღონისძიება 1.1 ფერმერთა ცოდნის ამაღლება და ეფექტიანი სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა

1.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ორი პროგრამა (აგრარულ სფეროში დასაქმებულთა ცოდნის დონის ამაღლება და სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა) განხორციელდა.

ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ ჩატარდა 10 საველე დღე;
- ⇒ საკონსულტაციო მომსახურება გაეწია 5,300 ფერმერს;
- ⇒ ჩატარდა 71 თემატური სემინარ-ტრენინგი;
- ⇒ მობილური ექსტენციის ფარგლებში 144 სოფელში ჩატარდა შეხვედრები; საკონსულტაციო მომსახურება გაეწია 81,470 ბენეფიციარს

განხორციელებული აქტივობები ცალკე ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

- **პროგრამა 1.1.1:** აგრარულ სფეროში დასაქმებულთა ცოდნის დონის ამაღლება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

პროგრამის მიზანი: აგრარულ სფეროში საბაზისო და თანამედროვე ტექნოლოგიებთან ხელმისაწვდომობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების სწავლება

განხორციელებული ღონისძიებები:

2019 წლის განმავლობაში საკონსულტაციო მომსახურება გაეწია 5,300 ფიზიკურ და იურიდიულ პირს. დარგობრივი მიმართულებით კონსულტაციების რაოდენობამ შეადგინა 176. საკონსულტაციო მომსახურება ხორციელდებოდა სხვადასხვა საშუალებით: (ოფისში; სატელეფონო საუბრები; SMS შეტყობინება; დაინტერესებულ პირთა (ფერმერი) ფართობებში გასვლა; სოფლებში ფერმერებთან ჯგუფური შეხვედრები; შეხვედრები იუსტიციის

სამინისტროს საზოგადოებრივ ცენტრებში; ელექტრონული ფოსტა და სოციალური ქსელები). მომზადებულია 2019 წლის ანგარიში გაწეული მუშაობის შესახებ. სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის მიერ იმერეთის, გურიის, სამეგრელოს და შიდაქართლის რეგიონების სოფლებში ჩატარდა 71 თემატური სემინარ-ტრენინგი. ასევე, ჩატარდა 10 საველე დღე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

საანგარიშო პერიოდში გათვალისწინებული იყო საკონსულტაციო მომსახურების გაწევა 8,500 ფერმერისთვის, ფაქტობრივად, წლის განმავლობაში სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრის საკონსულტაციო მომსახურებით ისარგებლა დაახლოებით 5,300 ფიზიკურმა პირმა. ინდიკატორი ვერ შესრულდა, რადგან სამინისტროს რეგიონებთან ურთიერთობის დეპარტამენტის რეორგანიზაციასთან დაკავშირებით აღნიშნული პროექტი შეჩერდა 2019 წლის მეორე ნახევარში.

შესრულდა მეორე აქტივობის ინდიკატორი, რომელიც ითვალისწინებდა 60 თემატური ტრენინგის ჩატარებას. ამ მიმართულებით ჩატარდა 71 თემატური სემინარ-ტრენინგი.

საანგარიშო პერიოდში ჩატარდა 10 საველე დღე, როგორც იყო გათვალისწინებული.

პროგრამის განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებს.

ღონისძიება 1.1 ფერმერთა ცოდნის ამაღლება და ეფექტიანი სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 1.1.1 აგრარულ სფეროში დასაქმებულთა ცოდნის დონის ამაღლება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ჩატარდება 10 საველე დღე; ჩატარდება 60 თემატური ტრენინგი; საკონსულტაციო მომსახურება გაეწევა 8,500-მდე ფერმერს	შესრულებული: ჩატარდა 10 საველე დღე; ჩატარდა 71 თემატური სემინარ-ტრენინგი; საკონსულტაციო მომსახურება გაეწია 5,300 ფერმერს
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 0 ლარი	ფაქტობრივი: 0 ლარი

შესრულები ს შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X			
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელები ს პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელები ს პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

- **პროგრამა 1.1.3:** სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: ფერმერებისათვის და აგრარულ სფეროში დასაქმებული სოფლად მცხოვრები მოსახლეობისათვის სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მოვლა-მოყვანის, მიღებული მოსავლის შენახვისა და გადამამუშავების ახალი ტექნოლოგიების და ინოვაციების დანერგვა, ცოდნის დონის ამაღლება და გამოცდილების გაზიარება, სააგენტოს მიერ განხორციელებული და მიმდინარე პროექტების პოპულარიზაცია.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის განმავლობაში, ჯამურად საქართველოს 6 რეგიონის და აჭარის ა/რ-ის, 33 მუნიციპალიტეტის, 144 სოფელში განხორციელდა მობილური ექსტენცია. სულ დარგობრივი მიმართულებით კონსულტაცია გაეწია 1,700 სოფლად მცხოვრებ პირს.

2019 წლის განმავლობაში 9 რეგიონული სამსახურისა და 54 საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურის მიერ 81,470 დაინტერესებულ პირზე გაიცა საერთო ჯამში 48,863 კონსულტაცია (კონსულტაცია ერთდროულად შეიძლება გაეწიოს რამდენიმე დაინტერესებულ პირს). ადგილობრივ მოსახლეობასთან საინფორმაციო შეხვედრების ფარგლებში მთელი საქართველოს მასშტაბით დაფარულია 2,600-მდე სოფელი.

კონსულტაციების გაწევა ხორციელდებოდა როგორც დარგობრივი მიმართულებით, ასევე ფერმერებს ეძლეოდათ სრული ინფორმაცია სააგენტოს მიერ მიმდინარე პროექტების შესახებ. საკონსულტაციო მომსახურება ხორციელდებოდა სხვადასხვა საშუალებით: (ოფისში; სატელეფონო საუბრები; SMS შეტყობინება; დაინტერესებულ პირთა (ფერმერი) ფართობებში გასვლა; სოფლებში ფერმერებთან ჯგუფური შეხვედრები; შეხვედრები იუსტიციის სამინისტროს საზოგადოებრივ ცენტრებში; ელექტრონული ფოსტა და სოციალური ქსელები).

რეგიონული სამმართველოებისა და საინფორმაციო-საკონსულტაციო სამსახურების ორგანიზებით ექსტენციის ფარგლებში დამატებით:

- ✓ ფერმერებისთვის ჩატარდა დარგობრივი ტრენინგები მეღვინეობისა და მეფუტკრეობის დარგში;
- ✓ 112-ჯერ წაყვანილი იქნა ფერმერები სადემონსტრაციო ნაკვეთებზე;
- ✓ მოეწყო მინდვრის დღეები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, მობილური ექსტენციის ფარგლებში დაგეგმილი იყო შეხვედრების ჩატარება 160 სოფელში და საკონსულტაციო მომსახურების გაწევა 60,000 ბენეფიციარისთვის. საანგარიშო პერიოდში, მობილური ექსტენციის ფარგლებში 144 სოფელში ჩატარდა შეხვედრები, ხოლო საკონსულტაციო მომსახურება გაეწია 81,470 ბენეფიციარს.

საექსტენციო მომსახურების ანაზღაურება გათვალისწინებულია ექსტენციონისტთა ყოველთვიურ შრომის ანაზღაურებაში. აქტივობა განხორციელდა ადმინისტრაციული ხარჯის ფარგლებში.

ლონისძიება 1.1 ფერმერთა ცოდნის ამაღლება და ეფექტიანი სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 1.1.3: სასოფლო-სამეურნეო ექსტენციის მომსახურების გაწევა
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს მობილური ექსტენციის ფარგლებში 160 სოფელში ჩატარდება შეხვედრები; საკონსულტაციო მომსახურება გაეწევა 60,000 ბენეფიციარს (ფიზიკური და იურიდიული პირი)	შესრულებული: მობილური ექსტენციის ფარგლებში 144 სოფელში ჩატარდა შეხვედრები; საკონსულტაციო მომსახურება გაეწია 81,470 ბენეფიციარს (ფიზიკური და იურიდიული პირი).
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 0 ლარი	ფაქტობრივი: 0 ლარი

შესრულების	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
შეფასება	სტატუსი		X			

ლონისძიება 1.2 სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ბაზრის განვითარება და მიწათსარგებლობაში თანამედროვე მიდგომების დანერგვა

1.2 ლონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ორი პროგრამა განხორციელდა, კერძოდ, მევენახეობის განვითარების ლონისძიებები და ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტი.

ლონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი 1,150,000 ლარით განისაზღვრა.

ლონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ განხორციელდა გურჯაანის და სიღნაღის მუნიციპალიტეტების ნაწილის ადმინისტრაციული საზღვრების მევენახეობის კადასტრის შედგენა
- ⇒ შეიქმნა ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის და მათი საქმიანობის ამსახველი ელექტრონული გვერდი.

1.2 ლონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 1,150,000 ლარი. საანგარიშო პერიოდში გახარჯულია 459,800 ლარი.

• **პროგრამა 1.2.1: მევენახეობის განვითარების ღონისძიებები**

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო

პროგრამის მიზანი: საქართველოს მევენახეობის უწყებრივი კადასტრის შექმნა

განხორციელებული ღონისძიებები

ღვინის ეროვნული სააგენტოს მიერ შეირჩა 15 პირი საკადასტრო ინფორმაციის განახლების მიზნით გურჯაანისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტში; პრეზენტაცია ვენახების კადასტრის შესახებ მოეწყო მევენახეთა კონფერენციაზე ქალაქ გურჯაანში.

2019 წლის რთველის დროს „ქინძმარაულის“, „ახაშენის“, „ყვარლის“ და „მუკუზნის“ მიკროზონების ყურძნის ჩაბარება მხოლოდ ვენახების კადასტრის ამონაწერის საფუძველზე ხდებოდა. რთველის პროცესში 3,200 მევენახეს გურჯაანისა და ყვარლის მუნიციპალიტეტში, პირველად მიეცა შესაძლებლობა კადასტრის ამონაწერის საფუძველზე ჩაებარებინა საფერავის ჯიშის ყურძენი.

2019 წელს გაგრძელდა ვენახების კადასტრის პროგრამის სამუშაოები, რომელიც წარმოაჩენს ვენახებისა და ღვინის რაოდენობრივ და ხარისხობრივ მდგომარეობას. სამუშაოები მოიცავდა ვენახების ფართობების აღრიცხვას, ორთოფოტოების გადაღებას, ვენახებისა და მევენახეთა რეგისტრაციას და პასპორტიზაციას, სპეციფიკური ზონების საზღვრების დაზუსტებას, მევენახეთა და მევენახეობა-მეღვინეობის სექტორის სუბიექტების საანკეტო მონაცემების შეგროვებას და ა.შ. ვენახების საკადასტრო მონაცემთა ბაზაში (ABACO) განახლდა ინფორმაცია ყვარლისა და ნაწილობრივ გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში არსებული ვენახების შესახებ. სატენდერო კონკურსის მიერ გამოვლენილმა კომპანია „რუკა მაპინგმა“ წარმოადგინა გურჯაანისა და სიღნაღის ვენახების შესახებ მონაცემები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს დაგეგმილი იყო გურჯაანის და სიღნაღის მუნიციპალიტეტების ნაწილის ადმინისტრაციული საზღვრების მევენახეობის კადასტრის შედგენა. საანგარიშო პერიოდში ვენახების საკადასტრო მონაცემთა ბაზაში (ABACO) განახლდა ინფორმაცია ყვარლისა და ნაწილობრივ გურჯაანის მუნიციპალიტეტებში არსებული ვენახების შესახებ. სატენდერო კონკურსის მიერ გამოვლენილმა კომპანია „რუკა მაპინგმა“ წარმოადგინა გურჯაანისა და სიღნაღის ვენახების შესახებ მონაცემები (სულ 6,700 ჰა ფართობი).

პროგრამის ბიუჯეტი განისაზღვრა 350,000 ლარის ოდენობით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 303,048 ლარი.

ღონისძიება 1.2.1: მევენახეობის განვითარების ღონისძიებები	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.2.1: მევენახეობის განვითარების ღონისძიებები
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს განხორციელდება გურჯაანის და სიღნაღის მუნიციპალიტეტების ნაწილის ადმინისტრაციული საზღვრების მევენახეობის კადასტრის შედგენა	შესრულებული: 2019 წელს განხორციელდა გურჯაანის და სიღნაღის მუნიციპალიტეტების ნაწილის ადმინისტრაციული საზღვრების მევენახეობის კადასტრის შედგენა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 350,000 ლარი	ფაქტობრივი: 303,048 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

• **პროგრამა 1.2.2:** ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტი

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: აღრიცხულ იქნეს საქართველოს მასშტაბით სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებული ყველა პირი (გარდა იმ პირებისა, რომლებიც სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობას ეწევიან მხოლოდ საქართველოში რეგისტრირებული იურიდიული პირ(ებ)ის დაკვეთით ან/და გაფორმებული შრომითი ხელშეკრულების საფუძველზე), რაც შესაძლებლობას მისცემს სახელმწიფოს ფლობდეს, მათ შორის სტატისტიკურ ინფორმაციას, რომელიც გამოყენებული იქნება სამიზნე ჯგუფების სწორი შერჩევისათვის და მათთვის სხვადასხვა მასტიმულირებელი პროექტების/პროგრამების საჭიროებისამებრ დაგეგმვისა და განხორციელებისთვის.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს მიმდინარეობდა ახალი ფერმერების/ფერმერული მეურნეობების დარეგისტრირება, 2018 წელს დარეგისტრირებული ფერმერების/ფერმერული მეურნეობების მონაცემების გადამოწმება. 2019 წელს განხორციელდა ქმედებები, რომლებიც მიმართული იყო ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციისათვის საჭირო ელექტრონული სისტემის დახვეწისათვის, რათა ეს სისტემა უფრო დინამიური და ინტერაქტიული გამხდარიყო. ამ ქმედებების ფარგლებში დაინერგა კომპანია „აბაკოს“, „პროცესების და კონტროლის მართვის“ ელექტრონული მოდული.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგად, წლის განმავლობაში „ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტის“ ფარგლებში დარეგისტრირდა 15,541 ფერმერი/ფერმერული მეურნეობა. სულ პროექტის დაწყებიდან პროექტის ფარგლებში დარეგისტრირებული ფერმერების/ფერმერული მეურნეობების რაოდენობამ შეადგინა 122,861 ერთეული.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის და მათი საქმიანობის ამსახველი ელექტრონული გვერდის შექმნა. საანგარიშო პერიოდში, შეიქმნა ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის და მათი საქმიანობის ამსახველი ელექტრონული გვერდი.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 800,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 156,797 ლარი.

ღონისძიება 1.6. ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობის ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.2.2: ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტი
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს შეიქმნება ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის და მათი საქმიანობის ამსახველი ელექტრონული გვერდი.	შესრულებული: 2019 წელს შეიქმნა ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის და მათი საქმიანობის ამსახველი ელექტრონული გვერდი.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 800,000 ლარი	ფაქტობრივი: 156,797 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია

ღონისძიება 1.3 სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო და სალიზინგო სისტემის გაძლიერების შესაბამისი პირობების შექმნა/განვითარება

1.3 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ჯამში ორი პროგრამა განხორციელდა, კერძოდ, შეღავათიანი აგროკრედიტები და "ახალგაზრდა მეწარმე" - სოფლად ახალგაზრდა მეწარმეების მხარდაჭერის პროგრამა.

ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 55,185,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ დაფინანსდა 73 ახალი და არსებული საწარმოს გაფართოება/გადაიარაღება/ მოდერნიზება. განხორციელდა გაცემული სესხების თანადაფინანსება;
- ⇒ დაფინანსდა 100 ახალგაზრდა მეწარმე

1.3 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 55,185,000 ლარი. საანგარიშო პერიოდში გახარჯულია 75,229,600 ლარი.

• **პროგრამა 1.3.1** შეღავათიანი აგროკრედიტები

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: სოფლის მეურნეობის სფეროში ახალი საწარმოების და ასევე, არსებული საწარმოების გაფართოების/მოდერნიზაციის მხარდაჭერა; სოფლის მეურნეობის პირველადი წარმოების, გადამამუშავებელი და შენახვა-რეალიზაციის საწარმოო პროცესებისათვის ხელშეწყობა ფინანსებზე ხელმისაწვდომობის გზით.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის განმავლობაში ხორციელდებოდა კონსულტაციები სესხის აღების შესაძლებლობებთან და შესაბამის პროცედურებთან დაკავშირებით. კონსულტაციები გაეწიათ პროექტის პოტენციურ და არსებულ ბენეფიციარებს, ასევე, საფინანსო ინსტიტუტების წარმომადგენლებს. კონსულტაციებში აქტიურად იყო ჩართული სააგენტოს საინფორმაციო სამსახური (ქოლ ცენტრი). გაკეთდა პრეზენტაციები და სატელევიზიო რეპორტაჟები. პროგრამის ცნობადობის და ხელმისაწვდომობის ამაღლების მიზნით განხორციელდა ვიზიტები სხვადასხვა რეგიონში და მომზადდა რეპორტაჟები ახალი საწარმოების შექმნის და არსებული საწარმოების გადაიარაღების/გაფართოების შესახებ.

2019 წელს, შეღავათიანი აგროკრედიტის პროექტში ჩაერთო 4 საფინანსო ინსტიტუტი: კრედიო ბანკი, პაშა ბანკი, იმ ბანკი და ბიეიჩელ ლიზინგი.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგებია:

- ✓ გაცემული სესხების რაოდენობა - 6,076;
- ✓ გაცემული თანხის ოდენობა - 432,866,951ლარი;
- ✓ ახალ გახსნილ საწარმოთა რაოდენობა - 26;
- ✓ ახალ გახსნილ საწარმოებში დასაქმებულთა რაოდენობა - 710 (აქედან 206 სეზონურად);
- ✓ სულ ახალ გახსნილ საწარმოებში განხორციელდა 17,693,270 ლარის ინვესტიცია (აქედან შეღავათიანი აგროკრედიტის ფარგლებში აღებული სესხი შეადგენს 10,959,270 ლარს, ბენეფიციარის საკუთარი სახსრები შეადგენს 4,344,000 ლარს).

პროექტში ახალი საფინანსო ინსტიტუტების ჩართვა, კიდევ უფრო გაზრდის ფერმერებისთვის იაფი და ხელმისაწვდომი ფულადი სახსრების მიღების საშუალებებს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში, დაგეგმილი იყო 70 ახალი ან არსებული საწარმოს გაფართოება/გადაიარაღება/მოდერნიზება. საანგარიშო პერიოდში, დაფინანსდა 73 ახალი ან არსებული საწარმოს გაფართოება/გადაიარაღება/მოდერნიზება.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტმა შეადგინა 49,000,000 ლარი, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 71,257,000 ლარი.

ღონისძიება 1.3 სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო და სალიზინგო სისტემის გაძლიერების შესაბამისი პირობების შექმნა/განვითარება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 1.3.1 შეღავათიანი აგროკრედიტები
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დაფინანსდება 70 ახალი ან არსებული საწარმოს გაფართოება/ გადაიარაღება/ მოდერნიზება. გაგრძელდება გაცემული სესხების თანადაფინანსება	შესრულებული: დაფინანსდა 73 ახალი და არსებული საწარმოს გაფართოება/გადაიარაღება/მოდერნიზება. განხორციელდა გაცემული სესხების თანადაფინანსება
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 49,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 71,257,000 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

- **პროგრამა 1.3.2:** "ახალგაზრდა მეწარმე" - სოფლად ახალგაზრდა მეწარმეების მხარდაჭერის პროგრამა

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: ახალი ბიზნესის დასაწყებად პოტენციური ბენეფიციარებისთვის ფინანსური და ტექნიკური დახმარების გაწევა, რომელსაც გააჩნია სამი ეტაპი: 1) თანადაფინანსების მიღებამდე ტექნიკური დახმარება; 2) თანადაფინანსება - ფინანსური დახმარება; 3) თანადაფინანსების შემდგომი ტექნიკური დახმარება, რაც ხელს შეუწყობს დაფინანსებული ბენეფიციარების ბიზნესის წარმატებულად ფუნქციონირებას.

განხორციელებული ღონისძიებები

პროგრამის პოპულარიზაციის მიზნით საქართველოს ყველა რეგიონში ჩატარდა ათამდე პრეზენტაცია, რეგიონებში განთავსდა ბილბორდები, პროგრამის პირობების საზოგადოებისთვის უკეთ გაცნობის მიზნით პროგრამის განმახორციელებელმა გუნდმა მიიღო სამამდე სატელევიზიო გადაცემაში მონაწილეობა. პროგრამის ბიუჯეტის 100%-ის შესაბამისი ბიზნეს გეგმები დამტკიცდა. შესაბამისად, გაფორმდა თანადაფინანსების ხელშეკრულებები და პროექტების ნაწილი განხორციელებულია. ბენეფიციარების „სტარტ-აპ“ ბიზნესების გაშუქება მოხდა არაერთი ადგილობრივი ტელევიზიის მიერ და მომზადდა სატელევიზიო სიუჟეტები. ასევე, პროგრამის ფარგლებში დაიბეჭდა ბენეფიციარების წარმატების ისტორიების ბუკლეტები.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგებია:

- ✓ დამტკიცებული პროექტების რაოდენობა - 100;
- ✓ პროგრამაში ჩართული ბენეფიციარების რაოდენობა - 100;
- ✓ მათ შორის მდებარეობითი სქესის ბენეფიციარები - 39;
- ✓ სააგენტოს თანადაფინანსება დამტკიცებულ პროექტებში - 3,498,460 ლარი;
- ✓ ჯამური ინვესტიცია დამტკიცებულ პროექტებში - 8,822,382 ლარი.

პროგრამა მოიცავს, როგორც ფინანსურ დახმარებას (პროექტების დაფინანსება) ასევე, ტექნიკურ დახმარებას. დაფინანსების მიღებამდე ტექნიკური დახმარება სრულად გაწეულია და პროექტების დიდი ნაწილი დაფინანსებულია. 2019 წელს გააქტიურდა დაფინანსების შემდგომი ტექნიკური დახმარების კომპონენტი, რაც გულისხმობს:

- ბიზნესის მართვისთვის საჭირო უნარჩვევების განვითარებისთვის ტრენინგების ჩატარებას, ფინანსურ და მმართველობის აღრიცხვაში;
- სააღრიცხვო მართვის სისტემების დანერგვის ხელშეწყობას;
- სახელფასო სისტემების დანერგვაში ხელშეწყობას;
- ბიზნეს გეგმით გათვალისწინებული პროექტის განხორციელების ვადაში გაწეული აქტივობების შემუშავებას.

დაფინანსების მიღების შემდეგ ტექნიკური დახმარების კომპონენტმა ხელი შეუწყო ბენეფიციარების ბიზნესის წარმატებულად ფუნქციონირებას. ყოველივე ზემოთ ხსენებულმა აქტივობამ ხელი შეუწყო პროგრამის მიზნების მიღწევას.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილი იყო 100 ახალგაზრდა მეწარმის დაფინანსება. საანგარიშო პერიოდში, დაფინანსდა (ხელშეკრულება გაფორმდა) 100 ახალგაზრდა მეწარმე.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტმა შეადგინა 6,185,000 ლარი, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 3,972,586 ლარი.

ღონისძიება 1.3. სასოფლო-სამეურნეო საკრედიტო და სალიზინგო სისტემის გაძლიერების შესაბამისი პირობების შექმნა/განვითარება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.3.2: "ახალგაზრდა მეწარმე" - სოფლად ახალგაზრდა მეწარმეების მხარდაჭერის პროგრამა
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)პ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს დაფინანსდება 100 ახალგაზრდა მეწარმე	შესრულებული: 2019 წელს დაფინანსდა 100 ახალგაზრდა მეწარმე
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: <u>6,185,000 ლარი</u>	ფაქტობრივი: <u>3,972,586 ლარი</u>

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
		X			

ლონისძიება 1.4 სასოფლო-სამეურნეო დაზღვევის ბაზრის განვითარება

1.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ერთი პროგრამა განხორციელდა - აგროდაზღვევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები.

ღონისძიების შესრულების მიზნით, დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი 6,000,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

⇒ დაიზღვა 13,852 ჰა სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობი;

1.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით, დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტია 6,000,000 ლარი. საანგარიშო პერიოდში ათვისებულია 5,908,900 ლარი.

• პროგრამა 1.4.1 აგროდაზღვევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო

აქტივობის მიზანი: აგროსექტორში სადაზღვევო ბაზრის განვითარება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობა, სასოფლო-სამეურნეო სფეროში დასაქმებული პირების კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობით დაკავებული პირებისთვის შემოსავლის შენარჩუნება და რისკების შემცირება.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის პროგრამაში შევიდა შემდეგი ცვლილებები:

- დამზღვევი ან/და მიწის ნაკვეთის მესაკუთრე, რომელზეც განთავსებულია დაზღვევის ობიექტი, რეგისტრირებული უნდა იყოს „ფერმათა/ფერმერთა რეგისტრაციის პროექტის“ ფარგლებში წარმოებულ რეესტრში;
- გაიზარდა 1 კვ წითელი ვაზის ნორმატიული ფასი და შეადგენს 1.50 ლარს, რის შედეგადაც გაიზარდა 1 ჰექტრის ნორმატიული ფასი და შეადგენს 15,000 ლარს. შესაბამისად გაიზარდა სადაზღვევო პოლისის პრემია, რომელიც 1 ჰექტარზე შეადგენს 1,275 ლარს, საიდანაც 637.50 ლარს იხდის დამზღვევი, ხოლო 637.50 ლარი გაიცემა სუბსიდის სახით;
- ვაზის შემთხვევაში ასანაზღაურებელი თანხის გამოთვლისას საბაზრო ფასის დადგენა შესაძლებელია განხორციელდეს როგორც სსიპ - ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს, ასევე სსიპ - ღვინის ეროვნული სააგენტოს მიერ მომზადებული დასკვნის საფუძველზე.

გაფორმდა ხელშეკრულებები 8 სადაზღვევო კომპანიასთან. განხორციელდა ვიზიტები საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში, სადაც ადგილობრივ მოსახლეობას მიეწოდა დეტალური ინფორმაცია 2018 წლის აგროდაზღვევის პროგრამის შედეგების და 2019 წლის პროგრამაში განხორციელებული ცვლილებების შესახებ. ვიზიტები რეგიონში ასევე მიზნად ისახავდა ზარალის შეფასების პროცესის დაკვირვებას. 2019 წლის პროგრამის მიმდინარეობა გაშუქდა სხვადასხვა ტელევიზიის საშუალებით. განხორციელდა სადაზღვევო პოლისების დოკუმენტური მონიტორინგი და გადაირიცხა სახელმწიფო სუბსიდია. დაიწყო კონსულტაციები სადაზღვევო კომპანიებთან და საერთაშორისო კონსულტანტებთან

აგროდაზღვევის 2020 წლის პროგრამაში შესაძლო ცვლილებებთან და ახალი სადაზღვევო პროდუქტების შემუშავებასთან დაკავშირებით.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგებია:

- ✓ გაცემული პოლისების რაოდენობა - 16,473;
- ✓ დაზღვეული მოსავლის ღირებულება - 114,538,610 ლარი;
- ✓ დაზღვეული მოსავლის ფართობი - 13,852 ჰა;
- ✓ სააგენტოს სადაზღვევო პრემიის წილი (სააგენტოს თანადაფინანსება) - 5,846,204 ლარი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილ იყო დაახლოებით 14,000 სასოფლო-სამეურნეო ჰა-ის დაზღვევა. საანგარიშო პერიოდში, დაზღვეულ იქნა 13,852 ჰა სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 6,000,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 5,908,870 ლარი.

ღონისძიება 1.4. სასოფლო-სამეურნეო დაზღვევის ბაზრის განვითარება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.4.1: აგროდაზღვევის უზრუნველყოფის ღონისძიებები
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს დაზღვეული იქნება დაახლოებით 14,000 სასოფლო-სამეურნეო ჰა	შესრულებული: 2019 წელს დაზღვეულ იქნა 13,852 სასოფლო-სამეურნეო ჰა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 6,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 5,908,870 ლარი

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		შესრულების შეფასება	რეიტინგი		X	
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ღონისძიება 1.5 სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების მხარდაჭერა

1.5 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ოთხი პროგრამის განხორციელება იყო დაგეგმილი: მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა, მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო ერთიანი საწარმოო უზრუნველყოფის პროგრამა, კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა და წარმოებული პროდუქციის პოპულარიზაცია და სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურის განვითარება.

ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 5,200,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ გაფორმდა ხელშეკრულება ერთ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივთან, რომელმაც გადაერიცხა თანადაფინანსების პირველი ტრანში;
- ⇒ გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში დაფინანსდა თაფლის საწარმოს ტექნიკური აღჭურვა;
- ⇒ ერთ მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების გაუფორმდა ხელშეკრულება

1.5 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 5,200,000 ლარია. საანაგისო პერიოდში ათვისებულია მხოლოდ 389,200 ლარი.

- **პროგრამა 1.5.1:** მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების საფუტკრე მეურნეობების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება და წარმოებული თაფლისა და მეფუტკრეობის სხვა პროდუქტების ხარისხისა და რაოდენობის ზრდა.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს, „კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს“ ფუნქციები, გადავიდა ა(ა)იპ „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს“ კომპეტენციაში, რამაც გამოიწვია ობიექტური შეფერხებები პროგრამის განხორციელების გრაფიკში. 2019 წლის 10 ოქტომბერს, მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს მთავრობის N461-ე (N429) დადგენილებაში შეტანილ იქნა ცვლილებები. მომზადდა და დამტკიცდა პროგრამის განხორციელების პროცედურები. ზემოთ აღნიშნულის გათვალისწინებით, 2019 წელს დაგეგმილი აქტივობები განხორციელდება 2020 წელს. გამოცხადდა პროგრამაში ელექტრონული რეგისტრაცია და განაცხადი შემოიტანა 7-მა კოოპერატივმა, რომელთაგან, ერთ კოოპერატივთან გაფორმდა ხელშეკრულება და პირველი ტრანშის სახით გადაეცა 2,700 ლარი 100 სკის შესასყიდად.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილი იყო 15 მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივისთვის საწარმოო საშუალებების (სატრანსპორტო მისაბმელი სკების გადაადგილებისათვის; სკა, საწური, ფიჭისასათლედიდანა) გადაცემა. საანგარიშო პერიოდში, განაცხადი წარმოადგინა 7-მა კოოპერატივმა, საიდანაც ერთთან გაფორმდა ხელშეკრულება (მოთხოვნილია 100 სკა) და სააგენტოს მიერ პირველი ტრანშის სახით გაცემულმა თანადაფინანსებამ შეადგინა 2,700 ლარი.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 200,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 2,700 ლარი.

ღონისძიება 1.5. სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების მხარდაჭერა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.5.1: მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერა
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს, 15 მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივს გადაეცემა საწარმოო საშუალებები (სატრანსპორტო მისაბმელი სკების გადაადგილებისათვის; სკა, საწური, ფიჭის ასათლელი დანა).	შესრულებული: ხელშეკრულება გაფორმდა ერთ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივთან, რომელსაც გადაერიცხა თანადაფინანსების პირველი ტრანში.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 200,000 ლარი	ფაქტობრივი: 2,700 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

- **პროგრამა 1.5.2 მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო ერთიანი საწარმოო უზრუნველყოფის პროგრამა**

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მიერ წარმოებული სურსათის უვნებლობის, მიკვლევადობის, კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფა და მათი კონკურენტუნარიანობის ზრდა.

განხორციელებული ღონისძიებები

გორის რაიონის სოფელ ბერბუკში 2018 წელს აშენებული თაფლის საწარმო აღიჭურვა ყველა საჭირო დანადგარებით და საწარმო მზადაა ნედლეულის მისაღებად და საწარმოო პროცესის დასაწყებად. სამომავლოდ დაგეგმილია არანაკლებ 35 კოოპერატივის მიერ დაფუძნებულ მეორე ღონის კოოპერატივისათვის გადაცემა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში დაფინანსდება თაფლის საწარმოს ტექნიკური აღჭურვა. საანგარიშო პერიოდში გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში დაფინანსდა თაფლის საწარმოს ტექნიკური აღჭურვა.

პროგრამის ბიუჯეტი 145,000 ლარით განისაზღვრა, ხოლო ფაქტობრივმა ხარჯმა 130,210 ლარი შეადგინა.

დონისძიება 1.5 სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების მხარდაჭერა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 1.5.2 მეფუტკრეობის სასოფლო-სამეურნეო ერთიანი საწარმოო უზრუნველყოფის პროგრამა
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში დაფინანსდება თაფლის საწარმოს ტექნიკური აღჭურვა	შესრულებული: გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბერბუკში დაფინანსდა თაფლის საწარმოს ტექნიკური აღჭურვა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 145,000 ლარი	ფაქტობრივი: 130,210 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
სტატუსი						X

• **პროგრამა 1.5.3** კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა და წარმოებული პროდუქციის პოპულარიზაცია

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: კოოპერატივების მიერ წარმოებული სურსათის უვნებლობის, მიკვლევადობის, კეთილსაიმედოობის უზრუნველყოფა და მათი კონკურენტუნარიანობის ზრდა.

განხორციელებული დონისძიებები

პროგრამა დაიწყო 2019 წელს. პროგრამის პოპულარიზაციისთვის ჩატარდა ეფექტური საინფორმაციო კამპანია: მომზადდა საინფორმაციო ხასიათის ბროშურები, საქართველოს ყველა რეგიონში ჩატარდა პრეზენტაცია, პროგრამის პირობების საზოგადოებისთვის უკეთ გაგნობის მიზნით პროგრამის განმახორციელებელმა გუნდმა მიიღო სხვადასხვა სატელევიზიო გადაცემაში მონაწილეობა. მუნიციპალიტეტებში არსებული საინფორმაციო-საკონსულტაციო ცენტრების მეშვეობით გაიმართა შეხვედრები სოფლების დონეზე.

2019 წელს, „კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს“ ფუნქციები გადავიდა ა(ა)იპ „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს“ კომპეტენციაში, რამაც გამოიწვია ობიექტური შეფერხებები პროგრამის განხორციელების გრაფიკში. დაიწყო მუშაობა განაცხადების მიღების ელექტრონულ პროგრამაზე. ხუთმა ბენეფიციარმა შემოიტანა განაცხადი, აქედან ხელშეკრულება არც ერთთან არ გაფორმებულა. 2019 წლის 21 ოქტომბერს, შეტანილ იქნა ცვლილებები სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვისა და ბრენდირების სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცების შესახებ მთავრობის 365-ე (N498) დადგენილებაში. მომზადებულია პროგრამის განხორციელების

პროცედურები დასამტკიცებლად. ზემოთ აღნიშნულის გათვალისწინებით, 2019 წელს დაგეგმილი აქტივობები განხორციელდება 2020 წელს.

თითოეული პროგრამის ფარგლებში, ბენეფიციარი კოოპერატივების წევრთათვის გათვალისწინებულია ტექნიკური დახმარება, რაც მოიცავს მათთვის აგრონომიული და ტექნოლოგიური კონსულტაციების გაწევას. 2020 წლიდან, კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა და წარმოებული პროდუქციის პოპულარიზაცია, შეერწყმება, სააგენტოს მიერ განხორციელებული "ტექნიკური დახმარების და მარკეტინგის პროექტს".

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილი იყო 2 ადგილობრივი გამოფენა-გაყიდვის მოეწყობა, 5 კოოპერატივში სტანდარტიზაციის პროცესის დანერგვა და 8 სავაჭრო ნიშნის რეგისტრაცია-ბრენდირების განხორციელება. საანგარიშო პერიოდში, პროგრამის ფარგლებში დაიხარჯა 8,490 ლარი, რაც მოხმარდა სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების წარმომადგენლების „სოფლის მეურნეობის, კვების მრეწველობის, გადამამუშავებელი და შემფუთველი ტექნოლოგიების“ მე-19 საერთაშორისო გამოფენაზე დასწრებას. 2019 წლის ბოლოს, აღნიშნულ პროგრამაში განაცხადი შემოიტანა 5-მა კოოპერატივმა, რომელთაც დაუდგინდათ ხარვეზები, პროცესი გრძელდება 2020 წელს (2019 წელს არცერთთან არ გაფორმებულა ხელშეკრულება). გარდა ამისა, არცერთი განაცხადი არ მოიცავს HACCP სისტემის დანერგვას, ყველა ეხება ბრენდირების ნაწილს.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 300,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 8,490 ლარი.

ღონისძიება 1.5. სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების მხარდაჭერა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.5.3: კოოპერატივებში საერთაშორისო სტანდარტების დანერგვა და წარმოებული პროდუქციის პოპულარიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს მოეწყობა 2 ადგილობრივი გამოფენა-გაყიდვა, 5 კოოპერატივში დაინერგება სტანდარტიზაციის პროცესი და განხორციელდება 8 სავაჭრო ნიშნის რეგისტრაცია-ბრენდირება.	შესრულებული: ინდიკატორები არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 300,000 ლარი	ფაქტობრივი: 8,490 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი				X	
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X				

- **პროგრამა 1.5.4:** სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურის განვითარება

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: საქართველოში რძისა და ყურძნის ნაწარმის წარმოების ხელშეწყობა, სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ფარგლებში თანამედროვე ტექნოლოგიებით აღჭურვილი რძის და ყურძნის მიმღებ-გადამამუშავებელი საწარმოების ჩამოყალიბების სტიმულირება, ადგილობრივად წარმოებული ნაწარმის ხარისხის და კონკურენტუნარიანობის ამაღლება, კოოპერატივებში არსებული მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვის ჯიშობრივი გაუმჯობესების ხელშეწყობა და სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს, „კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს“ ფუნქციები, გადმოვიდა ა(ა)იპ „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს“ კომპეტენციაში, რამაც გამოიწვია ობიექტური შეფერხებები პროგრამის განხორციელების გრაფიკში. ასევე, შევიდა ცვლილებები პროგრამის განხორციელებისათვის საჭირო პროცედურებში. ზემოთ აღნიშნულის გათვალისწინებით, 2019 წელს დაგეგმილი აქტივობები განხორციელდება 2020 წელს.

სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურის განვითარების აქტივობა მოიცავდა ორ კომპონენტს:

- მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა:

პროგრამა დაიწყო 2019 წელს. პროგრამის პოპულარიზაციისთვის ჩატარდა ეფექტური საინფორმაციო კამპანია: მომზადდა საინფორმაციო ხასიათის ბროშურები, საქართველოს ყველა რეგიონში ჩატარდა პრეზენტაცია, პროგრამის პირობების საზოგადოებისთვის უკეთ გაცნობის მიზნით პროგრამის განმახორციელებელმა გუნდმა მიიღო სხვადასხვა სატელევიზიო გადაცემაში მონაწილეობა. მუნიციპალიტეტებში არსებული საინფორმაციო-საკონსულტაციო ცენტრების მეშვეობით გაიმართა შეხვედრები სოფლების დონეზე.

მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცების შესახებ, საქართველოს მთავრობის N34-ე დადგენილებაში ცვლილებები შეტანილ იქნა 08.11.2019 წელს (N538). 2019 წელს განაცხადი შემოიტანა 7 კოოპერატივმა, რომელთაგან, ერთ კოოპერატივთან გაფორმდა ხელშეკრულება და ამ კოოპერატივს პირველი ტრანშის სახით გადაეცა 247,734.9 ლარი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის გადამამუშავებელი დანადგარებით აღსაჭურვად.

- რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამა:

2019 წლის 16 აგვისტოს, შეტანილ იქნა ცვლილებები რძის მწარმოებელი სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების მხარდაჭერის სახელმწიფო პროგრამის დამტკიცების შესახებ, მთავრობის 150-ე (N390). რძის პროგრამაში განაცხადი შემოიტანა 3-მა კოოპერატივმა, რომელთაგან ხელშეკრულება არცერთთან არ გაფორმებულა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო გადამამუშავებელი დანადგარებით და საწარმოო საშუალებებით 10 კოოპერატივის აღჭურვა. საანგარიშო პერიოდში, განაცხადი წარმოადგინა ათმა კოოპერატივმა (7-მევენახეობის, 3-რძის მწარმოებელი). აქედან, ერთ მევენახეობის კოოპერატივს გაუფორმდა ხელშეკრულება. ყველა დანარჩენთან პროცესები გაგრძელდება 2020 წელს.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 4,855,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 247,735 ლარი.

ღონისძიება 1.5. სასოფლო-სამეურნეო დარგში კოოპერაციის განვითარების მხარდაჭერა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.5.4: სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების ინფრასტრუქტურის განვითარება
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს, გადამამუშავებელი დანადგარებით და საწარმოო საშუალებებით აღიჭურვება 10 კოოპერატივი.	შესრულებული: 2019 წელს, ერთ მევენახეობის სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების გაუფორმდა ხელშეკრულება
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 4,855,000 ლარი	ფაქტობრივი: 247,734.9 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ღონისძიება 1.6 ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშემწყობი ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება

1.6 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში 5 პროგრამა განხორციელდა: ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია, ქართული ღვინოპროდუქციის პროდუქციის პოპულარიზაცია, ქართული ვაზის წარმოშობის პოპულარიზაცია, ღვინის ლაბორატორიული კვლევა, ტექნიკური დახმარების და მარკეტინგის პროექტი.

ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 17,150,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის გამოფენა-დეგუსტაციის ღონისძიება მოეწყო 7 საერთაშორისო და 6 ადგილობრივ გამოფენაში;
- ⇒ მოეწყო ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების გამოფენა: 19 მსოფლიო მასშტაბით, 4 ქვეყნის შიგნით.
- ⇒ 8%-ით გაიზარდა ღვინის ექსპორტის შედეგად მიღებული შემოსავალი;
- ⇒ მარნეულის რაიონში „გადაჭრილ გორაზე“ და „შულავერის გორაზე“ ჩატარდა 2 არქეოლოგიური კვლევა;
- ⇒ განხორციელდა 30 ვაზის აბორიგენული ჯიშისა და ველური ვაზის შესწავლა ამპელოგრაფიის მეთოდებით;
- ⇒ მომზადდა 3 სამეცნიერო პუბლიკაცია;
- ⇒ 10 ველური ვაზის ნიმუში გამრავლდა მინდვრის კოლექციის დაარსების მიზნით;
- ⇒ ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზარზე ფალსიფიცირებული და უხარისხო ღვინოპროდუქციის აღკვეთის მიზნით 2,100 ალკოჰოლური სასმელის ნიმუშს ჩაუტარდა ლაბორატორიული კვლევა.

1.6 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 17,150,000 ლარია. საანაგისო პერიოდში ათვისებულია 16,052,900 ლარი.

• პროგრამა 1.6.1 ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია

პასუხისმგებელი უწყება: საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი

აქტივობის მიზანი: ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს 18-27 იანვარს, ქ. ბერლინში, სამინისტრომ მონაწილეობა მიიღო სურსათის, სოფლის მეურნეობისა და მეხაღებლის საერთაშორისო გამოფენაში - „მწვანე კვირული 2019“, სადაც წარმოდგენილი იყო 16 ქართული კომპანიის პროდუქცია.

2019 წლის 26-30 იანვარს, სამინისტრომ, ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნულ ცენტრთან „საქპატენტი“, სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტოსთან, საქართველოს ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციასთან, საქართველოს კულინარიის ფედერაციასა და კვების დაწესებულების ბიზნეს საკონსულტაციო სააგენტოსთან „გასტრონავტი“, ერთად მონაწილეობა მიიღო, საერთაშორისო კულინარიულ გამოფენაში „Sirha 2019“ (ქ. ლიონი, საფრანგეთის რესპუბლიკა).

2019 წლის 6-8 თებერვალს, გერმანიის ქ. ბერლინში, სამინისტროს ორგანიზებით, „ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის“ პროგრამის ფარგლებში, საქართველომ მონაწილეობა მიიღო Fruit Logistics 2019 გამოფენაში, სადაც საკუთარი პროდუქცია წარადგინა ხუთმა ქართულმა კომპანიამ.

2019 წლის 9-11 მარტს, ქ. ფერმოში დაგეგმილ გამოფენაზე „TIPICITA“ სამინისტროს მხარდაჭერით, წარდგენილი იყო კომპანია „EU - GS STANDART GMB“ და ქართული სუნელების

მწარმოებელი კომპანია SPY RECIPE. გამოფენის ფარგლებში მოეწყო ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის დეგუსტაცია.

2019 წლის 15-17 მაისს, სამინისტროს ორგანიზებით, „ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის პროგრამის ფარგლებში აზერბაიჯანის რესპუბლიკის ქ. ბაქოში საქართველომ მონაწილეობა მიიღო გამოფენაში - „კასპიან აგრო 2019“, სადაც წარმოდგენილი იყო 11 ქართული კომპანია.

2019 წლის 4-7 სექტემბერს, „ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის პროგრამის“ ფარგლებში, სამინისტრომ მონაწილეობა მიიღო, ყოველწლიურ საერთაშორისო გამოფენაში „Riga Food 2019“. სამინისტროს ორგანიზებით, გამოფენაზე მოეწყო ქართული კუთხე და წარმოდგენილ იქნა 14 სხვადასხვა კომპანიის პროდუქცია.

2019 წლის 8-12 სექტემბერს, „ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის პროგრამის“ ფარგლებში, სამინისტრომ მონაწილეობა მიიღო, ქ. მონრეალში (კანადა) დაგეგმილი მეფუტკრეობის 46-ე საერთაშორისო გამოფენა-კონგრესში „Apimondia 2019“. სამინისტროს ორგანიზებით, გამოფენაზე მოეწყო ქართული კუთხე და წარმოდგენილ იქნა სხვადასხვა ქართული კომპანიების პროდუქცია.

2019 წლის 5 მაისს, სამინისტროს ორგანიზებით, „ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის“ პროგრამის ფარგლებში ჩატარდა ჩაისა და თაფლის ფესტივალი, სადაც მონაწილეობა მიიღო 15-მა ქართულმა კომპანიამ.

2019 წლის 7 აპრილს, ქ. ბათუმში ჩატარდა თევზისა და ზღვის პროდუქტების საერთაშორისო ფესტივალი, სადაც გაიმართა ზღვის პროდუქტების დეგუსტაცია.

ქართული აგრო სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის პროგრამის ფარგლებში თბილისში, ოზურგეთსა და ახალციხეში მოეწყო **26 მაისისადმი მიძღვნილი ღონისძიებები თემაზე „გააზიარე ცოდნა“**.

2019 წლის 26 ოქტომბერს, გურჯაანის მუნიციპალიტეტში ახტალის პარკში სამინისტროს ორგანიზებით ჩატარდა ქართული ყველისა და კულინარიის ფესტივალი. აღნიშნულ ფესტივალში მონაწილეობა მიიღო ქართული ყველის მწარმოებელმა 50-მდე კომპანიამ და ფერმერულმა მეურნეობებმა საქართველოს ყველა რეგიონიდან, ასევე 14 ღვინის კომპანიამ. ამასთანავე ფესტივალის დასკვნით ეტაპზე გაიმართა Bocuse D'Or-ის ფინალისტების კულინარიული შოუ.

2019 წლის 2-3 ნოემბერს, სამინისტროს მხარდაჭერით, ექსპო ჯორჯიაში ჩატარდა „Bocuse D'Or-ის“ შესარჩევი კულინარული კონკურსი. აღნიშნულ კონკურსში გამარჯვებული შეფები გადავლენ კონკურსის შემდეგ ეტაპზე.

2019 წლის 20-22 ნოემბერს, სამინისტროს მხარდაჭერით ჩატარდა საერთაშორისო გამოფენა „სოფლის მეურნეობის, კვების მრეწველობის, გადამამუშავებელი და შემფუთველი ტექნოლოგიები“. გამოფენას დაესწრო 800-მდე ფერმერი საქართველოს ყველა რეგიონიდან.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო 7 საერთაშორისო და 4 ადგილობრივი ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის გამოფენის მოწყობა/მონაწილეობის მიღება. საანგარიშო პერიოდში, სამინისტრომ აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის პროგრამის მხარდაჭერით მონაწილეობა მიიღო 7 საერთაშორისო გამოფენაში და 6 ადგილობრივ გამოფენაში.

პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი შეადგენდა 1,400,000 ლარს. ზემოაღნიშნულ აქტივობებზე გახარჯულია 1,650,561 ლარი.

ლონისძიება 1.6 ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობის ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.6.1 ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის 7 გამოფენა-დეგუსტაციის ღონისძიება მოეწეობა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში, 2 გამოფენა-დეგუსტაცია მოეწეობა ქვეყნის შიგნით	შესრულებული: ქართული აგროსასურსათო პროდუქციის გამოფენა-დეგუსტაციის ღონისძიება მოეწეო 7 საერთაშორისო და 6 ადგილობრივ გამოფენაში
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 1,400,000 ლარი	ფაქტობრივი: 1,650,561 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

აქტივობა 1.6.2 ქართული ღვინის პოპულარიზაცია

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო

აქტივობის მიზანი: ქართული ღვინის პოპულარიზაცია და ექსპორტის გაზრდა.

განხორციელებული ღონისძიებები

გაიმართა/უზრუნველყოფილი იყო მონაწილეობა შემდეგ გამოფენებზე:

- საფერავის პირველი საერთაშორისო კონკურსის დაჯილდოების ცერემონია წინანდალში;
- ქ. ბერლინში (გერმანია), ღვინის საერთაშორისო კონკურსი - „Berliner Wein Trophy“. ჟიურიში ღვინის ექსპერტები საქართველოდან მიიწვიეს;
- ქართული ღვინის წარდგენა ქ.ტოკიოში (იაპონია), კვებისა და სასმელების საერთაშორისო გამოფენაზე „Foodex Japan 2019“;
- ქ. ტოკიოში (იაპონია), საგამოფენო ცენტრში „Terrada Warehouse“ გამოფენა „საქართველო – ღვინის სამშობლო“;
- ქ. ლონდონში (დიდი ბრიტანეთი), ბუნებრივი ღვინოების საერთაშორისო გამოფენა "RAW WINE";
- ქ. დიუსელდორფში (გერმანია), ღვინისა და ალკოჰოლიანი სასმელების ყოველწლიური საერთაშორისო გამოფენა „ProWein-2019“;
- ქ. ჩენგდუში (ჩინეთი), ღვინისა და საკვების საერთაშორისო გამოფენა „The 100th China Food & Drinks Fair“;
- ქ. ტულონში (საფრანგეთი), გასტრონომიის ყოველწლიურ ფესტივალი „Salon Bacchus“;
- ქ. დუბლინი (ირლანდია) ქართული ღვინის პრეზენტაცია-დეგუსტაცია;

- ქ. ბორდოში (საფრანგეთი), ღვინის საერთაშორისო გამოფენა VinExpo Bordeaux-2019;
- ქალი მეღვინეების პირველი საერთაშორისო გამოფენა „Women in Wine Expo“ 2019 ნიდერლანდებსა და ბელგიაში;
- ქ. კრაკოვში (პოლონეთი), ნატურალური ღვინოების პირველი ფესტივალი “Confetti wine fest”;
- ღვინის საერთაშორისო გამოფენა WinExpo Georgia 2019 თბილისში 13-15 ივნისს;
- ქ. სეულში (კორეის რესპუბლიკა) ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების საერთაშორისო გამოფენა Seoul Interenational Wines and Spirits Expo 2019;
- ქ. ჰონგ-კონგში, ქართული ღვინის წარდგენა ადგილობრივი პრემიუმ-კლასის რესტორნებისა და ღვინის შემსყიდველებისთვის;
- ქ. დეჯონში (კორეის რესპუბლიკა), ქარვისფერი ღვინოების სპეციალური დეგუსტაცია;
- პოლონეთში, ფოლკლორულ ფესტივალზე „Pannonica folk festival 2019“ - ქართული ქვევრის პრეზენტაცია;
- პოლონეთში, სამობაო ბაზრობებზე, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი მარკეტინგული კომპანია „ვინისფერას“ ორგანიზებით, ქართული ღვინის წარდგენა კამპანია „შეიცანი საქართველო“-ს ფარგლებში;
- ქ. ლონდონში, ქ. ბრისტოლში და ქ. მანჩესტერში (დიდი ბრიტანეთი) - „ქართული ღვინის ფესტივალი“;
- „ქართული ღვინის აზიის ტური“ - ქართული ღვინის წარდგენას ჩინეთისა და აზიის სხვა ქვეყნების ქალაქებში (ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი კომპანია „Meiburg Wine Media“-ის ორგანიზებით).

ამერიკელმა ღვინის მაგისტრმა, ღვინის ეროვნული სააგენტოს კონტრაქტორი ამერიკული კომპანია „Tastingwork“-ის ხელმძღვანელმა, ლიზა გრანიკმა, ქართულ ღვინოზე წიგნი „The Wines of Georgia“ დაწერა.

ღვინის, ბრენდი, ჭაჭის, საბრენდე სპირტისა და ჩამოსასხმელი ბრენდის ექსპორტის შედეგად მიღებული შემოსავალმა შეადგინა 354.4 მლნ აშშ დოლარი, რაც 15.6%-ით აღემატება გასული 2018 წლის (306.5 მლნ აშშ დოლარი) ანალოგიური პერიოდის მაჩვენებელს. ექსპორტირებული ღვინის ღირებულება 238 მლნ აშშ დოლარს აღწევს, რაც 2018 წლის ანალოგიურ მონაცემზე (203.1 მლნ აშშ დოლარი) 17%-ით მეტია.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო 19 ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების გამოფენის მოწყობა მსოფლიოს მასშტაბით; 4 ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების ფესტივალის მოწყობა ქვეყნის შიგნით. შედეგად, მოსალოდნელი იყო ღვინის ექსპორტის შედეგად მიღებული შემოსავალის, წინა წელთან შედარებით, 8%-იანი ზრდა.

2019 წელს, გაიმართა 20 გამოფენა მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში, 200-მდე დეგუსტაცია, 4 ღვინის ფესტივალი, 2 ღვინის საერთაშორისო კონკურსი. საქართველოდან მსოფლიოს 53 ქვეყანაში 93.5 მლნ-მდე ბოთლი (0.75 ლ) ღვინოა ექსპორტირებული, რაც 2018 წლის (86.2 მლნ-მდე ბოთლი (0.75 ლ) რაოდენობას 8%-ით აღემატება და დამოუკიდებელი საქართველოს ისტორიაში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელია.

პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი შეადგენდა 10,750,000 ლარს. ზემოაღნიშნულ აქტივობებზე ღვინის ეროვნული სააგენტოს მიერ გახარჯულია 10,826,664 ლარი.

ღონისძიება 1.6 ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობის ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.6.2: ქართული ღვინოპროდუქტების პოპულარიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მოეწეობა 19 ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების გამოფენა მსოფლიოს მასშტაბით მოეწეობა 4 ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების ფესტივალი ქვეყნის შიგნით 8%-ით გაიზარდეს ღვინის ექსპორტის შედეგად მიღებული შემოსავალი წინა წელთან შედარებით.	შესრულებული: მოეწეო 19 ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების გამოფენა მსოფლიოს მასშტაბით მოეწეო 4 ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების ფესტივალი ქვეყნის შიგნით 8%-ით გაიზარდა ღვინის ექსპორტის შედეგად მიღებული შემოსავალი წინა წელთან შედარებით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 10,750,000 ლარი	ფაქტობრივი: 10,826,664 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			X			
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

• **პროგრამა 1.6.3 ქართული ვაზის წარმოშობის პოპულარიზაცია**

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო

პროგრამის მიზანი: ქართული ვაზის წარმოშობის ისტორიის კვლევების წახალისება და მიღებული შედეგების გამოყენებით ქართული ღვინის პოპულარიზაცია.

განხორციელებული ღონისძიებები

პროგრამის ფარგლებში, მევენახეობა-მეღვინეობასთან დაკავშირებული არქეოლოგიური მასალის მოპოვებისა და შემდგომი შესწავლის მიზნით, ორგანიზება გაუკეთდა არქეოლოგიური გათხრებს მარნეულის რაიონში მდებარე „შულავერის კულტურის“ ნეოლითურ ნასახლარებზე სახელწოდებით „გადაჭრილი გორა“, „შულავერის გორა“ და „იმირის გორა“; „შულავერის კულტურის“ არქეოლოგიური ძეგლების გათხრების დროს მოპოვებული მასალა შესწავლილი იქნა ლაბორატორიული მეთოდებით;

არქეობოტანიკურმა კვლევამ გამოავლინა ვაზის ახალი წიპწების არსებობა ჯოხთინიხევის (გლდანის ტერიტორია) შუა საუკუნეების არქეოლოგიურ ძეგლზე და ქალაქ რუსთავის სხვადასხვა პერიოდის არქეოლოგიური გათხრების დროს მოპოვებულ ნიმუშებში;

ისრაელის ვეისმანის ინსტიტუტში განხორციელდა 11 არქეოლოგიური ნიმუშის C14 მეთოდით დათარიღება;

მილანის უნივერსიტეტის მკვლევარ გაბრიელე კოლასთან თანამშრომლობით, გამოსაცემად მომზადდა წიგნი „საქართველოს კლიმატის ანალიზი მდგრადი მევენახეობისათვის“.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო: მარნეულის რაიონში „გადაჭრილ გორაზე“ და "შულავერის გორაზე" 2 არქეოლოგიური კვლევის ჩატარება; მოპოვებული მასალის (სულ მცირე 6 ნიმუში) სხვადასხვა ტიპის ლაბორატორიული კვლევის განხორციელება; 30 ვაზის აბორიგენული ჯიშისა და ველური ვაზის შესწავლა ამპელოგრაფიის მეთოდებით; 2 სამეცნიერო პუბლიკაციის მომზადება; 10 ველური ვაზის ნიმუშის შეგროვება და გამრავლება მინდვრის კოლექციის დაარსების მიზნით.

საანგარიშო პერიოდში, პროგრამის ფარგლებში მარნეულის რაიონში „გადაჭრილ გორაზე“ და "შულავერის გორაზე" ჩატარდა 2 არქეოლოგიური კვლევა; განხორციელდა მოპოვებული მასალის (სულ მცირე 6 ნიმუში) სხვადასხვა ტიპის ლაბორატორიული კვლევა; განხორციელდა 30 ვაზის აბორიგენული ჯიშისა და ველური ვაზის შესწავლა ამპელოგრაფიის მეთოდებით; მომზადდა 3 სამეცნიერო პუბლიკაცია; 10 ველური ვაზის ნიმუში შეგროვდა და გამრავლდა მინდვრის კოლექციის დაარსების მიზნით.

პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი შეადგენდა 3,200,000 ლარს. ხოლო, ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 2,996,153 ლარი.

ღონისძიება 1.6 ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშემწყობი ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.6.3 ქართული ვაზის წარმოშობის პოპულარიზაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: მარნეულის რაიონში „გადაჭრილ გორაზე“ და "შულავერის გორაზე" ჩატარდება 2 არქეოლოგიური კვლევა; განხორციელდება მოპოვებული მასალის (სულ მცირე 6 ნიმუში) სხვადასხვა ტიპის ლაბორატორიული კვლევა; განხორციელდება 30 ვაზის აბორიგენული ჯიშისა და ველური ვაზის შესწავლა ამპელოგრაფიის მეთოდებით; მომზადდება 2 სამეცნიერო პუბლიკაცია; 10 ველური ვაზის ნიმუში შეგროვდება და გამრავლდება მინდვრის კოლექციის დაარსების მიზნით</p>	<p>შესრულებული: მარნეულის რაიონში „გადაჭრილ გორაზე“ და "შულავერის გორაზე" ჩატარდა 2 არქეოლოგიური კვლევა; განხორციელდა მოპოვებული მასალის (სულ მცირე 6 ნიმუში) სხვადასხვა ტიპის ლაბორატორიული კვლევა; განხორციელდა 30 ვაზის აბორიგენული ჯიშისა და ველური ვაზის შესწავლა ამპელოგრაფიის მეთოდებით; მომზადდა 3 სამეცნიერო პუბლიკაცია; 10 ველური ვაზის ნიმუში შეგროვდა და გამრავლდა მინდვრის კოლექციის დაარსების მიზნით</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 3,200,000 ლარი	ფაქტობრივი: 2,996,153 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია

• **პროგრამა 1.6.4** ღვინის ლაბორატორიული კვლევა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო

აქტივობის მიზანი: ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზარზე ფალსიფიცირებული და უხარისხო ღვინოპროდუქციის აღკვეთა.

განხორციელებული ღონისძიებები

საექსპორტო პროდუქციის ინსპექტირება განხორციელდა 166 ღვინის კომპანიაში, საიდანაც აღებული იყო 750-მდე ალკოჰოლიანი სასმელის ნიმუში.

სახელმწიფო კონტროლი და სახელმწიფო ზედამხედველობა 36 ღვინის კომპანიაში განხორციელდა. აღებულია და აკრედიტირებულ ლაბორატორიებში სხვადასხვა მაჩვენებლებზე შემოწმებულია 1,050-მდე ალკოჰოლიანი სასმელის ნიმუში.

სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ მონიჭებული უფლებამოსილების დელეგირების ფარგლებში, შიდა ბაზარზე საქართველოს მთელ ტერიტორიაზე სხვადასხვა ობიექტებიდან აღებულ იყო 100-მდე მეწარმის წარმოებული 300-მდე ღვინის ნიმუში, აქედან დარღვევები დაფიქსირდა 56 ნიმუშში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზარზე ფალსიფიცირებული და უხარისხო ღვინოპროდუქციის აღკვეთის მიზნით, ლაბორატორიული კვლევის ჩატარება ალკოჰოლური სასმელის 850 ნიმუშზე. საანგარიშო პერიოდში, აღებული იქნა: საექსპორტო პროდუქციის ინსპექტირების 750 ნიმუში, სერტიფიკატის გაცემაზე 22 შემთხვევაში დაფიქსირდა უარი; სახელმწიფო კონტროლის და სახელმწიფო ზედამხედველობის 1,050 ნიმუში; 100-მდე მეწარმის წარმოებული 300-მდე ღვინის ნიმუში, დარღვევები დაფიქსირდა 56 ნიმუშში. სულ მიღებული იქნა 2,100 ნიმუში.

პროგრამის განხორციელებისთვის ბიუჯეტი განისაზღვრა 300,000 ლარით. ხოლო, ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 372,808 ლარი.

ღონისძიება 1.6 ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობი ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.6.4 ღვინის ლაბორატორიული კვლევა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს, ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზარზე ფალსიფიცირებული და უხარისხო ღვინოპროდუქციის აღკვეთის მიზნით, აღებული იქნება და ჩაუტარდება ლაბორატორიული კვლევა ალკოჰოლური სასმელის 850 ნიმუშს.	შესრულებული: 2019 წელს, ადგილობრივ და საექსპორტო ბაზარზე ფალსიფიცირებული და უხარისხო ღვინოპროდუქციის აღკვეთის მიზნით 2,100 ალკოჰოლური სასმელის ნიმუშს ჩაუტარდა ლაბორატორიული კვლევა.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 300,000 ლარი	ფაქტობრივი: 372,808 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

• პროგრამა 1.6.5: ტექნიკური დახმარების და მარკეტინგის პროექტი

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: მარკეტინგის სფეროში (მათ შორის ადგილობრივი და საერთაშორისო გამოფენების შესახებ) ბენეფიციარის ინფორმირება და ამ მიზნით შესაბამის დონორ ორგანიზაციებთან დაკავშირება; მარკეტინგულ სერვისებზე წვდომის მიზნით, ბრენდინგსა და შეფუთვის დიზაინში დახმარება; გადამამუშავებელი და შემნახველის საწარმოების საკვანძო პერსონალისა და მენეჯმენტის ტრენინგის ჩატარების ხელშეწყობა; სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სისტემების და სტანდარტების დანერგვა.

განხორციელებული ღონისძიებები

„ტექნიკური დახმარების“ ფარგლებში სტანდარტების დანერგვის მიზნით ორ გადამამუშავებელ საწარმოსთან გაფორმდა სტანდარტის დანერგვის თანადაფინანსების ხელშეკრულება.

2019 წლის 30 ოქტომბერს დამტკიცდა „ტექნიკური დახმარების და მარკეტინგის პროექტის“ ახალი პროცედურა; 2 კომპანიასთან გაფორმდა ხელშეკრულება, საწარმოში სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სისტემების და სტანდარტების დანერგვაზე.

სააგენტოს რეორგანიზაციის პარალელურად, საჭირო გახდა „ტექნიკური დახმარების და მარკეტინგის პროექტისათვის“ ფუნქციონირების ახალი ფორმატისა და შესაბამისი პროცედურების გაწერა, რაც პირდაპირ დაკავშირებული იყო სააგენტოს რეორგანიზაციის გრაფიკთან და აქედან გამომდინარე, 2019 წელს ვერ მოხერხდა: 10 საწარმოში სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სისტემების და სტანდარტების დანერგვა; 30 საწარმოს სრული ბრენდირება და 10 დარგობრივი კვლევის ჩატარება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო, რომ 10 ბენეფიციარი მოახდენდა სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სისტემების და სტანდარტების დანერგვას და სერტიფიცირებას; 30 ბენეფიციარი მოახდენდა პროდუქციის/კომპანიის სრულ ბრენდინგს; ასევე, 10 დარგობრივი კვლევის ჩატარება. საანგარიშო პერიოდში, ბენეფიციარებს არ მოუხდენიათ სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სისტემების და სტანდარტების დანერგვა და სერტიფიცირება, ასევე, არ მომხდარა ბენეფიციარების მიერ პროდუქციის/კომპანიის სრული ბრენდირება. დარგობრივი კვლევებიც არ ჩატარებულა.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 1,500,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 206,717 ლარი, რაც მოხმარდა სხვადასხვა მარკეტინგულ აქტივობებს და რეგიონებში განხორციელებულ ვიზიტებს.

ლონისძიება 1.6. ეროვნული სასურსათო პროდუქციის პოპულარიზაციის ხელშეწყობის ღონისძიებების გატარება და მარკეტინგული პროგრამის განხორციელება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 1.6.5: ტექნიკური დახმარების და მარკეტინგის პროექტი
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს 10 ბენეფიციარი მოახდენს სურსათის უვნებლობის საერთაშორისო სისტემების და სტანდარტების დანერგვას და სერტიფიცირებას; 30 ბენეფიციარი მოახდენს პროდუქციის/კომპანიის სრულ ბრენდინგს; ჩატარდება 10 დარგობრივი კვლევა.	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 1,500,000 ლარი	ფაქტობრივი: 206,717 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

სტრატეგიული მიმართულება 2: ინსტიტუციური განვითარება

სტრატეგიული მიმართულება ინსტიტუციური განვითარება მოიცავს ერთ ღონისძიებას, რომელიც თავის მხრივ მოიცავს ერთ პროგრამას. ღონისძიება გულისხმობს საბაზრო ინფორმაციული სისტემის შექმნას, მონაცემთა შეგროვების, დამუშავებისა და აგრარულ სექტორში დასაქმებულთათვის ეფექტიანად მიწოდებისთვის საჭირო აქტივობებს.

სტრატეგიული მიმართულების განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

ლონისძიება 2.1 საბაზრო ინფორმაციული სისტემის შექმნა, მონაცემთა შეგროვების, დამუშავებისა და აგრარულ სექტორში დასაქმებულთათვის ეფექტიანად მიწოდება

2.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ერთი აქტივობა განხორციელდა, კერძოდ, ელექტრონული პროგრამის შექმნა და მართვა.

ღონისძიების განხორციელება ცალკე გამოყოფილ ბიუჯეტს არ საჭიროებს, რადგან ხორციელდება ადმინისტრაციული ხარჯის ფარგლებში.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

⇒ განხორციელდა ფასების გავრცელების გამართული სისტემის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა

2.1 ღონისძიების განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭირობდა, ღონისძიება განხორციელდა ადმინისტრაციული ხარჯის ფარგლებში, გაეროს სურსათისა და სოფლის მეურნეობის ორგანიზაციის (FAO) პროექტის ტექნიკური მხარდაჭერით.

• **პროგრამა 2.1.1 ელექტრონული პროგრამის შექმნა და მართვა**

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: სოფლის მეურნეობის მიმართულებით მონაცემებისა და ინფორმაციების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა - სოფლის მეურნეობის პროდუქციის ფასებზე ინფორმაციის შეგროვება, საპროგნოზო მოსავლის წინასწარი პროგნოზირება. ფასების სტატისტიკურ მონაცემებზე დაინტერესებული პირების (ფერმერები) მიერ ხელმისაწვდომობის ზრდა.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის განმავლობაში, FAO-ს ორგანიზებით განხორციელდა 9 რეგიონული სამსახურისა და 54 საინფორმაციო-საკონსულტაციო ცენტრის, 108 თანამშრომლის გადამზადება. შემუშავდა და გაიშვა ფასების გავრცელების გამართული სისტემის ფუნქციონირებისათვის საჭირო ელექტრონული პროგრამა, რომელიც ჩატვირთულ იქნა ე.წ. „პლანშეტებში“. შემენილი იქნა შესაბამისი „სიმ ბარათები“. პროგრამა მუშაობს სატესტო რეჟიმში და მიმდინარეობს მისი დახვეწის სამუშაოები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო ფასების გავრცელების გამართული სისტემის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა. საანგარიშო პერიოდში, განხორციელდა ფასების გავრცელების გამართული სისტემის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა.

აქტივობის დაფინანსება განხორციელდა ადმინისტრაციული ხარჯის ფარგლებში და აღნიშნული ხარჯების ცალკე იდენტიფიცირება არ ხდება.

ღონისძიება 2.1 საბაზრო ინფორმაციული სისტემის შექმნა, მონაცემთა შეგროვების, დამუშავებისა და აგრარულ სექტორში დასაქმებულთათვის ეფექტიანად მიწოდება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 2.1.1: ელექტრონული პროგრამის შექმნა და მართვა
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს უზრუნველყოფილი იქნება ფასების გავრცელების გამართული სისტემის ფუნქციონირება.	შესრულებული: 2019 წელს განხორციელდა ფასების გავრცელების გამართული სისტემის ფუნქციონირების უზრუნველყოფა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 0 ლარი	ფაქტობრივი: 0 ლარი

შესრულების შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X			
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			X			

სტრატეგიული მიმართულება 3: მელიორაცია და ნიადაგის ნაყოფიერება

სტრატეგიული მიმართულება მელიორაცია და ნიადაგის ნაყოფიერება აერთიანებს ორ ღონისძიებას და ოთხ პროგრამას. ღონისძიებები ძირითადად მოიცავს სარწყავი და დამშრობი სისტემების გაუმჯობესებისთვის და ნიადაგის რაციონალური გამოყენებისთვის საჭირო პროგრამებს. სტრატეგიული მიმართულების ჯამური საპროგნოზო ბიუჯეტი **46,370,000** ლარს შეადგენდა. საანგარიშო პერიოდში გახარჯულია **30,464,700** ლარი.

ღონისძიება 3.1 სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟე) სისტემების გაუმჯობესება

3.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში სამი პროგრამა განხორციელდა, მათ შორის, სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია, ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება და ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია.

3.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 46,270,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ რეგულარულ სარწყავში გადასაცემი მიწის ფართობი გაიზარდა დაახლოებით 2.85 ათასი ჰა-ით;
- ⇒ სარწყავ მიწებზე წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდა 4.97 ათას ჰა-ზე;
- ⇒ განხორციელდა დაახლოებით 1.48 ათასი ჰა მიწის ფართობის დაშრობა;
- ⇒ ჭარბი წყლის მოცილება განხორციელდა 0.64 ათას ჰა-ზე
- ⇒ დასრულდა 2 წყალსაცავი კაშხლის უსაფრთხოების პროექტირება.

3.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 46,270,000 ლარი უმეტესწილად არის შესრულებული. 2019 წლის განმავლობაში სახელმწიფოს მიერ, პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 30,399,200 ლარი

- **პროგრამა 3.1.1:** სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია

პასუხისმგებელი უწყება: შპს საქართველოს მელიორაცია

პროგრამის მიზანი: საირიგაციო და დამშრობი სისტემების რეაბილიტაცია

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს, კაპიტალური ღონისძიებების ფარგლებში მიმდინარეობდა: სათავე ნაგებობების, მაგისტრალური არხების, პირველი და სხვა რიგის გამანაწილებლების, დიუკერებისა და სხვა ჰიდროტექნიკური ნაგებობების რეაბილიტაცია; არხების მოპირკეთების აღდგენა; მიწის ნაკვეთის ბლოკებამდე წყლის მიყვანის მიზნით, დამატებითი გამანაწილებელი არხებისა და ჰიდროტექნიკური ნაგებობების მოწყობა; წყალმზომი მოწყობილობების დაყენება.

შიდა ქართლის (გამყოფი ხაზების მიმდებარედ), ასევე სამცხე-ჯავახეთის და კახეთის რეგიონების სოფლების სავარგულების სარწყავი წყლით უზრუნველყოფის მიზნით, მცირე სიმძლავრის სატუმბი სადგურების მოწყობა და არსებული სატუმბი სადგურების რეაბილიტაცია; სატუმბი სადგურების ელექტრო მომარაგების ქსელში ჩართვა, ელემქანიკური მოწყობილობების აღდგენა და ახლით შეცვლა; კოლხეთის დაბლობზე, ასევე კახეთის სარწყავი სისტემების ზონაში ძირითადი წყალშემკრები საკოლექტორო არხებისა და შიდასამეურნეო დამშრობი ქსელის რეაბილიტაცია.

საირიგაციო სისტემებზე მიმდინარეობდა სარეაბილიტაციო სამუშაოები სულ 59 ობიექტზე, აქედან დასრულდა 26 პროექტი. პერიოდის ბოლოს მიმდინარეობდა 33 პროექტი.

მიმდინარეობდა დამშრობი (დრენაჟი) სისტემების სარეაბილიტაციო სამუშაოები 14 ობიექტზე, აქედან დასრულდა 6 პროექტი, ხოლო 7 პროექტის განხორციელება მიმდინარეობს; შეწყდა 1 პროექტი.

საანგარიშო პერიოდის ბოლოს, საერთო შედეგი საბაზისო ჰექტრების გათვალისწინებით შეადგენს: წყალუზრუნველყოფილი ფართობი - 130 ათასი ჰა; დაშრობილი ფართობი - 39.5 ათასი ჰა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო რეგულარულ სარწყავში გადასაცვანი მიწის ფართობის ზრდა 3.2 ათასი ჰა-ით; სარწყავ მიწებზე წყლით უზრუნველყოფის გაუმჯობესება 12.7 ათას ჰა-ზე; ფართობის დაშრობა 1.2 ათასი ჰა-ზე; ჭარბი წყლის მოცილება 10.5 ათას ჰა-ზე. საანგარიშო პერიოდში, პირობითი სარწყავი მიწების კატეგორიიდან რეგულარულ სარწყავი მიწების კატეგორიაში გადავიდა დაახლოებით 2.85 ათასი ჰექტარი; სარწყავ მიწებზე წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდა 4.97 ათას ჰექტარზე. მიწის ფართობების დაშრობა განხორციელდა დაახლოებით 1.48 ათასი ჰექტარზე; ჭარბი წყლის მოცილება 0.64 ათას ჰა-ზე.

2019 წელს, სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაციითვის განსაზღვრული იყო 36 მილიონი ლარი, ბიუჯეტის ფაქტობრივი ათვისება შეადგენს 22,827,355 ლარს.

ღონისძიება 3.1. სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟი) სისტემების გაუმჯობესება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 3.1.1: სამელიორაციო სისტემების რეაბილიტაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	შპს საქართველოს მელიორაცია
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: რეგულარულ სარწყავში გადასაყვანი მიწის ფართობის ზრდა 3.2 ათასი ჰა; სარწყავ მიწებზე წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდება 12.7 ათას ჰა-ზე; განხორციელდება 1.2 ათასი ჰა მიწის ფართობის დაშრობა; ჭარბი წყლის მოცილება განხორციელდება 10.5 ათას ჰა-ზე	შესრულებული: რეგულარულ სარწყავში გადასაყვანი მიწის ფართობი გაიზარდა დაახლოებით 2.85 ათასი ჰა-ით; სარწყავ მიწებზე წყლით უზრუნველყოფა გაუმჯობესდა 4.97 ათას ჰა-ზე; განხორციელდა დაახლოებით 1.48 ათასი ჰა მიწის ფართობის დაშრობა; ჭარბი წყლის მოცილება განხორციელდა 0.64 ათას ჰა-ზე
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 36,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 22,827,355 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

• **პროგრამა 3.1.2:** ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება (WB)

პასუხისმგებელი უწყება: საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი

პარტნიორი ორგანიზაცია: მსოფლიო ბანკი (WB)

პროგრამის მიზანი: სამი საირიგაციო სისტემის (ზედა რუს სარწყავი სისტემის მაგისტრალური არხი, ქვემო სამგორის სარწყავი სისტემის მარჯვენა მაგისტრალური არხი და ტბისი-კუმისის სარწყავი სისტემა) სრული რეაბილიტაცია (სათავე ნაგებობები, მაგისტრალური არხები, პირველი და მეორე რიგის გამანაწილებელი არხები და შიდა სამეურნეო ქსელები).

განხორციელებული ღონისძიებები

ირიგაციისა და მიწის ბაზრის განვითარების პროექტი (ILMDP) შედგება სამი კომპონენტისგან: კომპონენტი 1 - ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება (45.65 მლნ. აშშ დოლარი). კომპონენტი 2 - მიწის ბაზრის განვითარება (2.25 მლნ. აშშ დოლარი) და კომპონენტი 3 - პროექტების მენეჯმენტი (2.1 მლნ. აშშ დოლარი). კომპონენტი 1 ხორციელდება გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს მიერ. კომპონენტი 2 ხორციელდება იუსტიციის სამინისტროს მიერ საჯარო რეესტრის მეშვეობით.

ქვეკომპონენტი 1.1 საირიგაციო სისტემების რეაბილიტაცია და მოდერნიზაცია

მოცემული ქვე-კომპონენტი მოიცავს ზედა რუს, ტბისი-კუმისის და ქვემო სამგორის არხის რეაბილიტაციას.

- ✓ 2019 წელს, მოხდა ზედა რუს, ტბისი-კუმისის და ქვემო სამგორის მარჯვენა მაგისტრალური არხი რეაბილიტაციის შემდეგ ერთწლიანი დეფექტების პასუხისმგებლობის პერიოდის წარმატებით დასრულება. მოცემული პერიოდის განმავლობაში აღმოჩენილი შეუსაბამობების აღმოფხვრა და შესწორდა. განხორციელდა ზედა რუს 27 კმ. ღია

მაგისტრალური არხის აღდგენა, ქვემო სამგორის 25 კმ. ღია მაგისტრალური არხის აღდგენა და ტბისი-კუმისის 15 კმ ღია მაგისტრალური არხის და 24 კმ. მილსადენის აღდგენა-შეკეთება.

- ✓ მომზადა სატენდერო დოკუმენტაცია მეორად არხსა და შიდა ქსელებზე დეტალური საინჟინრო დიზაინის მოსამზადებლად კომპანიის ასარჩევად; გამოცხადდა ტენდერი და აირჩა კომპანია Su-Yapi. კონტრაქტით გათვალისწინებული საქმიანობები მიმდინარეობს. 2020 წლის მარტში კომპანია წამოადგენს მეორად არხსა და შიდა ქსელებზე საბოლოო დიზაინის დოკუმენტს.
- ✓ სიონის და ალგეთის წყალსაცავი კაშხლების რეაბილიტაციის ღონისძიების ფარგლებში მოხდა სატენდერო დოკუმენტაციის მომზადება კაშხლების უსაფრთხოებისა და მონიტორინგის შეფასების მოსამზადებლად კომპანიის შესარჩევად, გამოცხადდა ტენდერი და შეირჩა კომპანია Temelsu, რომელმაც დაიწყო კონტრაქტით გათვალისწინებული საქმიანობის განხორციელება. კომპანიამ კონტრაქტით გათვალისწინებული ღონისძიებები ჩაატარა და შედეგად, წარმოადგინა საბოლოო ანგარიში მოცემული კაშხლების მდგომარეობის შესახებ.

ქვეკომპონენტი 1.2 შპს „საქართველოს მელიორაციის“ ინსტიტუციონალური და საექსპლუატაციო სტრუქტურის გაძლიერება

მოცემული ქვე-კომპონენტი მოიცავს შპს „საქართველოს მელიორაციის“ ინსტიტუციონალურ გაძლიერებას, რომელიც მოიცავს მთელ რიგ ღონისძიებებს როგორცაა: წყალ მომხმარებელთა ორგანიზაციებზე კანონპროექტის შემუშავებაში მხარდაჭერა, სტრუქტურული ერთეულების ჩამოყალიბება წყალ მომხმარებელთა ორგანიზაციების მუშაობის უზრუნველსაყოფად, თანამედროვე ტექნიკით აღჭურვა და ა.შ.

- ✓ ჩამოყალიბდა წყლის მომხმარებელთა ორგანიზაციების დამხმარე ერთეული. მოცემული ერთეულისთვის დაქირავებულ იქნა 9 პირი. მოცემული ერთეულის ფარგლებში მოხდა წყლისმომხმარებელთა ორგანიზაციების ჩამოყალიბების და მუშაობის მეთოდოლოგიის და სამოქმედო გეგმას შემუშავება. ასევე, დაიწყო მიზნობრივ რეგიონში წყლისმომხმარებელთა ორგანიზაციებს ჩამოყალიბებისთვის წინამოსამზადებელი სამუშაოები. ჩამოყალიბდა 15 წყალ მომხმარებელთა საბჭო, რომლის წევრებიც არიან ადგილობრივი ფერმერები და ადგილობრივი მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლები.
- ✓ განხორციელდა წყლისმომხმარებელთა ორგანიზაციების ჩამოყალიბებისთვის საკანონმდებლო ბაზის მომზადება; კანონში გათვალისწინებული პირობების შეთანხმება საქართველოს ენერგეტიკისა და წყალმომარაგების მარეგულირებელი ეროვნული კომისიასთან, სამინისტროებთან და 2019 წლის დეკემბერში მოხდა კანონის რატიფიცირება პარლამენტის მერ. კანონი ძალაში შევა 2020 წლის იანვრიდან.
- ✓ პროექტის ფარგლებში შესყიდულ იქნა ლეპტოპები და ტაბლეთები. ასევე, განხორციელდა 310 GPA ნავიგატორების შესყიდვა და მელიორაციისთვის გადაცემა.
- ✓ 2020 წლის განმავლობაში იგეგმება საპროექტო არეალში განხორციელებული საქმიანობის შუალედური შეფასება. მოცემული საქმიანობისთვის მომზადა სამუშაოს აღწერილობა და კვლევის პროექტის მომზადება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო 3 მაგისტრალური არხის შიდა ქსელების დეტალური პროექტირება; წყალმომხმარებელი ორგანიზაციების შესახებ კანონპროექტის მომზადება, 2 წყალსაცავის კაშხლების უსაფრთხოების პროექტირება. სარწყავი სისტემის შიდა ქსელების დეტალური

საინჟინრო პროექტირება მიმდინარეობს. საბოლოო პროექტი წარმოდგენილი იქნება 2020 წლის პირველი კვარტლის ბოლოს. საანგარიშო პერიოდში კანონპროექტი მომზადდა და მოხდა რატიფიცირება 2019 წლის დეკემბერში. კანონი ძალაში შევიდა 2020 წლის იანვარში; დასრულდა 2 წყალსაცავი კაშხლის უსაფრთხოების პროექტირება.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის ბიუჯეტი განისაზღვრა 9,620,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 7,571,812 ლარი.

ღონისძიება 3.1. სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟე) სისტემების გაუმჯობესება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 3.1.2: ირიგაციისა და დრენაჟის სისტემების გაუმჯობესება (WB)
პასუხისმგებელი უწყება:	საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: დასრულდება 3 მაგისტრალური არხის შიდა ქსელების დეტალური პროექტირება; მომზადდება კანონპროექტი წყალმომხმარებელი ორგანიზაციების შესახებ. დასრულდება 2 წყალსაცავის კაშხლების უსაფრთხოების პროექტირება.	შესრულებული: სარწყავი სისტემის შიდა ქსელების დეტალური საინჟინრო პროექტირება მიმდინარეობს. საბოლოო პროექტი წარმოდგენილი იქნება 2020 წლის პირველი კვარტლის ბოლოს; კანონპროექტი მომზადდა და მოხდა რატიფიცირება 2019 წლის დეკემბერში; დასრულდა 2 წყალსაცავი კაშხლის უსაფრთხოების პროექტირება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 9,620,000 ლარი	ფაქტობრივი: 7,571,812 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

• **პროგრამა 3.1.3: ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია (ORIO)**

პასუხისმგებელი უწყება: შპს საქართველოს მელიორაცია

პარტნიორი ორგანიზაცია: ჰოლანდიის საგარეო საქმეთა სამინისტრო (ORIO)

პროგრამის მიზანი: ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია

განხორციელებული ღონისძიებები

2018 წლის მაისში, შპს „საქართველოს მელიორაციის“ კონტრაქტორ, საერთაშორისო საკონსულტაციო კომპანიების „ეპტისასა“ და „მატვერკ ვან მონტფორტის“ მიერ წარმოდგენილ ანგარიშებზე დაყრდნობით, ნიდერლანდების სამეფოს საწარმოთა სააგენტომ (RVO) 2018 წლის აგვისტოში წერილობით აცნობა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს „ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციის პროექტის“ (ORIO13/GE/01)

ეტაპებად დაყოფისა და შეთავაზებული საპროექტო ფართობის (25.820 ჰა) 2/3-ით შემცირების შესახებ, რასაც დაეთანხმა ქართული მხარე.

ნიდერლანდების სამეფოს საწარმოთა სააგენტოსთან გამართული კონსულტაციებისას, დონორმა ორგანიზაციამ წარმოადგინა თავისი ხედვა, თუ როგორ ესახებოდა „ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციის პროექტის“ შემცირებული მოცულობით განხორციელება და ზემოაღნიშნული კვლევების მოდიფიკაცია, ასევე, მოდიფიცირებული კვლევების წარდგენის საბოლოო ვადად განსაზღვრა 2019 წლის 31 მარტი.

ნიდერლანდების სამეფოს საწარმოთა სააგენტომ აიღო ვალდებულება, გაეფორმებინა ხელშეკრულება საკონსულტაციო კომპანიასთან და დაეფინანსებინა პროექტის შემცირებული მოცულობისთვის ტექნიკური დავალების მომზადება, რომლის საფუძველზეც შპს „საქართველოს მელიორაცია“ გამოაცხადებდა ტენდერს ჩატარებული კვლევების მოდიფიცირებისათვის საკონსულტაციო მომსახურების შესყიდვაზე. თუმცა, ვერ მომზადდა ტექნიკური დავალება და შესაბამისად კომპანიამ 2019 წლის 31 მარტისათვის ვერ წარადგინა მოდიფიცირებული კვლევები.

აღნიშნულმა სააგენტომ 2019 წლის აპრილში წერილობით აცნობა სამინისტროს, რომ ORIO-ს საგრანტო პროგრამის დაფინანსება აღარ იქნება ხელმისაწვდომი „ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაციის პროექტის“ განხორციელების ფაზისთვის.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო პროექტის დიზაინის კონცეფციის და დეტალური ხარჯთაღრიცხვის შედგენა, ინდიკატორი არ შესრულდა.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის ბიუჯეტი განისაზღვრა 650,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ 0 ლარი შეადგინა.

დონისძიება 3.1. სარწყავი (საირიგაციო) და დამშრობი (სადრენაჟე) სისტემების გაუმჯობესება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 3.1.3: ზემო სამგორის სარწყავი სისტემის რეაბილიტაცია (ORIO)
პასუხისმგებელი უწყება	შპს საქართველოს მელიორაცია
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: პროექტის დიზაინის კონცეფციის და დეტალური ხარჯთაღრიცხვის შედგენა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 650,000 ლარი	ფაქტობრივი: 0 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი				X
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებული პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი				X	

ლონისძიება 3.2 ნიადაგების რაციონალური გამოყენება

3.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ჯამში ერთი პროგრამა განხორციელდა, კერძოდ, საქართველოს მიწის ფონდის შესწავლა ნიადაგის ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების მიზნით.

3.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი 100,000 ლარით განისაზღვრა.

ლონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ ნიადაგის მდგომარეობა შესწავლილია 20,200 ჰა ფართობზე
- ⇒ მომზადდა ნიადაგის ნაყოფიერების გაუმჯობესების 2 რეკომენდაცია
- ⇒ შედგენილია ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგის ამსახველი 2 რუკა;
- ⇒ გამოცემულია 5 სტატია.

3.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 100,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ, პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 65,568 ლარი.

- **პროგრამა 3.2.1:** საქართველოს მიწის ფონდის შესწავლა ნიადაგის ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების მიზნით

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

პროგრამის მიზანი: დეგრადირებული ნიადაგების სტრუქტურის გაუმჯობესება და ნაყოფიერების ამაღლება.

განხორციელებული ღონისძიებები

- ნიადაგის 76 ნიმუშს ჩაუტარდა ლაბორატორიული კვლევა;
- საქართველოს ნიადაგების საერთო მდგომარეობის შესწავლის ფარგლებში მომზადდა ნიმუშების ასაღები ადგილების ბადე, შებამისი რუკა და გეგმა-გრაფიკი; აღებული ნიადაგის 80 ნიმუშს ჩაუტარდა ლაბორატორიული კვლევა და ანალიზის შედეგები შეტანილია მონაცემთა ბაზაში;
- გამოკვლეულია ნიადაგი 20 ათასი ჰა ს/ს დანიშნულების ფართობზე;
- შედგენილია ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგის რუკა;
- განახლდა ნიადაგის ელექტრონული მონაცემთა ბაზა.
- საცდელ-სადემონსტრაციო ნაკვეთებზე განხორციელდა ნიადაგის 58 ნიმუშის აღება;
- მომზადდა ერთი რეკომენდაცია ნიადაგის ნაყოფიერების გაუმჯობესების შესახებ;
- შემუშავდა რეკომენდაცია 6 ტიპის სასუქის და მელიორანტის ეფექტური ნორმების და დოზების შესახებ ნიადაგის ნაყოფიერების ამაღლების და სიმინდის კულტურის მოსავლიანობის გაუმჯობესების თვალსაზრისით;
- ნიადაგის მონაცემთა ბაზაში შეტანილია გამოკვლეული 20 ნიმუშის ანალიზის შედეგები.
- განხორციელდა ნიადაგის კვლევის სამი წლის შედეგების შეჯამება და სტატისტიკური დამუშავება, შედეგებზე დაყრდნობით მომზადდა ანგარიში და სათანდო რეკომენდაცია.
- მომზადდა ერთი რეკომენდაცია ნიადაგის ნაყოფიერების გაუმჯობესების შესახებ საშემოდგომო ხორბლისთვის;
- ნიადაგის 12 და ერთი სარწყავი წყლის საკონტროლო ნიმუში;

- დადგენილია სუპერაბსორბენტი პოლიმერის ზეგავლენა სარწყავ წყალზე მოთხოვნილების შემცირების თვალსაზრით 2 მარცვლეული კულტურისთვის საველე და ლაბორატორიულ პირობებში;
- დადგენილია სუპერაბსორბენტი პოლიმერის მიერ პესტიციდების და სასუქების ნიადაგიდან მიწისქვეშა და ზედაპირულ წყლებში მოხვედრის შემცირების უნარი.
- ჩატარდა ნიადაგის კულტივაცია და დაითესა სიმინდის კულტურა ცდის გეგმის შესაბამისად;
- შემუშავდა ერთი რეკომენდაცია მერგელის ეფექტური ნორმის შესახებ;
- საცდელ-სადემონსტრაციო ნაკვეთებიდან აღებულია ნიადაგის 72 ნიმუში ნიადაგის ნაყოფიერების შეფასების მიზნით;
- მიღებულია თანამგზავრ Corona-ს გეორექტიფიცირებული სპექტრალური გამოსახულებები; განხორციელდა მათი კლასიფიცირება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დეგემილი იყო ნიადაგის მდგომარეობის შესწავლა 20,200 ჰა მიწის ფართობზე; თითოეულ საკვლევი მუნიციპალიტეტათვის 1 რეკომენდაციის შემუშავება; ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგის ამსახველი 1 რუკის შედგენა, 5 სტატის გამოცემა. საანგარიშო პერიოდში შესწავლილია ნიადაგების მდგომარეობა 20,200 ჰა მიწის ფართობზე; შემუშავებულია 3 რეკომენდაცია; ნიმუშების ასაღები ადგილმდებარეობის ამსახველი ბადე და შებამისი 1 რუკა; შედგენილია ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგის 3 რუკა.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის ბიუჯეტი განისაზღვრა 100,000 ლარის ოდენობით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 65,568 ლარი.

ღონისძიება 3.2 ნიადაგების რაციონალური გამოყენება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 3.2.1: საქართველოს მიწის ფონდის შესწავლა ნიადაგის ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების მიზნით
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შესწავლილი იქნება ნიადაგის მდგომარეობა 20,200 ჰა მიწის ფართობზე თითოეული საკვლევი მუნიციპალიტეტათვის შემუშავებული იქნება 1 რეკომენდაცია; შედგენილი იქნება ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგის ამსახველი 1 რუკა, გამოიცემა 5 სტატია.	შესრულებული: ნიადაგის მდგომარეობა შესწავლილია 20,200 ჰა ფართობზე მომზადდა ნიადაგის ნაყოფიერების გაუმჯობესების 2 რეკომენდაცია შედგენილია ნიადაგში ორგანული ნახშირბადის მარაგის ამსახველი 2 რუკა; გამოცემულია 5 სტატია.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 100,000 ლარი	ფაქტობრივი: 65,568 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

სტრატეგიული მიმართულება 4: რეგიონალური და დარგობრივი განვითარება - და მატებული ღირებულების შემქმნელი სრული ციკლის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა

სტრატეგიული მიმართულება რეგიონალური და დარგობრივი განვითარება - დამატებითი ღირებულების შემქმნელი სრული ციკლის წარმოების განვითარების ხელშეწყობა აერთიანებს 4 ღონისძიებას და ჯამში 8 პროგრამას. სტრატეგიულ მიმართულებაში გაერთიანებულია შემდეგი ღონისძიებები: საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგობრივი პროგრამების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი; ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის სქემების განვითარების მხარდაჭერა; მოსავლის აღების შემდგომი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა (შემნახველი, დამახარისხებელი, შემფუთავი, გადამამუშავებელი და სადისტრიბუციო სექტორების განვითარების ხელშეწყობა); სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებსა და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის ამაღლება.

სტრატეგიული მიმართულების ჯამური საპროგნოზო ბიუჯეტი **36,745,000** ლარით განისაზღვრა. საანგარიშო პერიოდში გახარჯულია **35,915,300** ლარი.

ღონისძიება 4.1 საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგობრივი პროგრამების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი

4.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში სამი პროგრამა განხორციელდა, მათ შორის, ქართული ჩაის წარმოების ხელშეწყობა, იმერეთის აგროზონა და მაღალმთიანი რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-სადოვრების რაციონალურად გამოყენების სახელმწიფო პროგრამა.

4.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 3,025,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ 8 კოოპერატივი აღიჭურვა საწარმოო დანადგარებით
- ⇒ უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში, დაფინანსდა რძის გადამამუშავებელი საწარმოს (კოოპერატივისათვის) ტექნიკით აღიჭურვა

4.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 3,025,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ, პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 2,889,200 ლარი.

- **პროგრამა 4.1.1:** ქართული ჩაის წარმოების ხელშეწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

პროგრამის მიზანი: საქართველოში არსებული როგორც საკუთარი ასევე სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ჩაის პლანტაციების პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენება ჩაის

ადგილობრივი წარმოების ზრდის მიზნით, შემდგომში იმპორტის ჩანაცვლებისა და საექსპორტო პოტენციალის გაზრდის მიზნით.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის განმავლობაში მოხდა პროგრამის ფარგლებში ჩატარებული სარეაბილიტაციო სამუშაოების მონახულება საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში (იმერეთი, გურია). პროგრამის ცნობადობის კიდევ უფრო ამაღლების მიზნით მოხდა არაერთი რეპორტაჟის მომზადება როგორც პროგრამაში ჩართული, ასევე პოტენციური ბენეფიციარების შესახებ და პროგრამის მიმდინარეობასთან დაკავშირებით.

საანგარიშო პერიოდში, პროგრამაში ჩართულ სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივებს, ხელშეკრულების თანახმად, უსასყიდლოდ გადაეცათ ჩაის პირველადი დამუშავებისთვის საჭირო მანქანა-დანადგარები. ასევე, 2019 წელს რამოდენიმე ბენეფიციარს მოუწია, პროექტის ფარგლებში აღებული ვალდებულებების შესრულებისათვის საჭირო, ჩაის პირველადი გადამამუშავებელი საწარმოს მშენებლობის ნებართვის და საწარმოს შენობების ექსპლუატაციაში მიღების აქტების წარმოდგენის ვადაში. ამ ეტაპზე ყველა ბენეფიციარს, გარდა ერთისა, დროულად აქვს წარმოდგენილი შესაბამისი ვალდებულების შესრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგებია:

- ✓ პროგრამაში ჩართული ბენეფიციარების რაოდენობა - 5;
- ✓ სარეაბილიტაციო პლანტაციების ჯამური ფართობი - 59 ჰა;
- ✓ რეაბილიტირებული პლანტაციების სარეაბილიტაციო სამუშაოების ჯამური ღირებულება - 156,966 ლარი;
- ✓ კოოპერატივების რაოდენობა, რომელთაც გადაეცათ ჩაის პირველადი დამუშავებისთვის საჭირო მანქანა-დანადგარები - 8 კოოპერატივი;
- ✓ კოოპერატივებისთვის გადაცემული მანქანა-დანადგარების ღირებულება - 314,080 ლარი;
- ✓ დამტკიცებულ პროექტებში თანადაფინანსების ოდენობა - 96,537 ლარი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში, დაგეგმილი იყო 8 კოოპერატივის საწარმოო დანადგარებით აღჭურვა (ამის გარდა, გაგრძელდება ჩაის პლანტაციების რეაბილიტაცია). საანგარიშო პერიოდში 8 კოოპერატივს გადაეცათ ჩაის პირველადი დამუშავებისთვის საჭირო მანქანა-დანადგარები.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 500,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 471,046 ლარი.

ღონისძიება 4.1. საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგობრივი პროგრამების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 4.1.1: ქართული ჩაის წარმოების ხელშეწყობა
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019

შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს განხორციელდება 8 კოოპერატივის საწარმოო დანადგარებით აღჭურვა	შესრულებული: 2019 წელს 8 კოოპერატივი აღიჭურვა საწარმოო დანადგარებით
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 500,000 ლარი	ფაქტობრივი: 471,046 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

• **პროგრამა 4.1.2: იმერეთის აგროზონა**

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: დასავლეთ საქართველოს ტრადიციული საექსპორტო დარგის, კერძოდ სასათბურე სექტორის (მწვანეხაზის და სასათბურე ბოსტნეულის) საექსპორტო პოტენციალის მაქსიმალური გამოყენების სტიმულირება და შედეგად საექსპორტო შემოსავლების ზრდა; ტრადიციული საექსპორტო დარგებისათვის ახალ ბაზრებზე წვდომის ხელშეწყობა და შედეგად საექსპორტო ბაზრების დივერსიფიკაცია; სექტორში ტრადიციულად ჩართული მეწარმეებისათვის (წვრილი და საშუალო) შემოსავლების გაზრდის წინაპირობების შექმნა, ახალი შესაძლებლობების გამოყენების გზით; ქვეყნის მასშტაბით სასათბურე სექტორის მოდერნიზაციისა და ცოდნის გაზიარების ნიმუშის შექმნა; ქუთაისის ლოგისტიკურ ცენტრად ჩამოყალიბების წინაპირობების შექმნა.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის ნოემბრის თვეში ჩატარდა კონკურსი „იმერეთის აგროზონის“ კონცეფციის შესყიდვის მიზნით. გამოვლინდა გამარჯვებული კომპანია, რომელიც 2020 წლის განმავლობაში წარმოადგენს "იმერეთის აგროზონის" (სასათბურე კლასტერის) კონცეფციას, რის შესაბამისადაც დაიგეგმება "იმერეთის აგროზონის" პროექტის განხორციელებისათვის საჭირო აქტივობები.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს ვერ მოხერხდა იმერეთში სასათბურე კლასტერის (125 ჰა) პროექტირება, რადგან სხვადასხვა ობიექტური მიზეზების გამო „იმერეთის აგროზონის“ კონცეფციის შესყიდვის მიზნით კონკურსის ჩატარებას დასჭირდა იმაზე მეტი დრო რაც თავდაპირველად იყო განსაზღვრული.

2019 წლის ბიუჯეტი შეადგენდა 2,000,000 ლარს, ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა ასევე 2,000,000 ლარი. ეს თანხა გადაეცა შ.პ.ს. „იმერეთის აგროზონას“, „იმერეთის აგროზონის (სასათბურე კლასტერის) კონცეფციის“ შესყიდვისათვის საჭირო ხარჯების დასაფარავად.

ლონისძიება 4.1. საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგობრივი პროგრამების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 4.1.2: იმერეთის აგროზონა
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს იმერეთში, სასათბურე კლასტერის (125 ჰა) პროექტირება	შესრულებული: 2019 წელს არ განხორციელებულა იმერეთში, სასათბურე კლასტერის (125 ჰა) პროექტირება. გამოვლინდა და დაფინანსდა კომპანია, რომელიც წარმოადგენს "იმერეთის აგროზონის" კონცეფციას
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 2,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 2,000,000 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

- **პროგრამა 4.1.3:** მაღალმთიანი რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-სადოვრების რაციონალურად გამოყენების სახელმწიფო პროგრამა

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

პროგრამის მიზანი: მაღალმთიან რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-სადოვრების რაციონალურად გამოყენება, მესაქონლეობის განვითარების და მაღალპროდუქტიული ჯიშების შერჩევა/აპრობირების ხელშეწყობა, წარმოებული პროდუქციის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი ზრდა, მთის მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური პირობების გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის განმავლობაში სსიპ „სასოფლო-სამეურნეო კოოპერატივების განვითარების სააგენტოს“ მიერ, დუშეთის მუნიციპალიტეტის უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში შემავალ სოფელ შუაფხოში აშენდა და შესაბამისი დანადგარებით აღიჭურვა რძის გადამამუშავებელი საწარმო.

საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 31 იანვრის N68 დადგენილებით ა(ა)იპ „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოს“ გადმოეცა უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში არსებული ქონება. აღნიშნული საწარმო, საქართველოს მთავრობის დადგენილებით შესაბამისად უნდა გადაეცეს კონკურსის შედეგად შერჩეულ კოოპერატივს. ა(ა)იპ „სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტოში“ მიმდინარეობს შესაბამისი პროცედურები. საწარმოს გადაცემა გათვალისწინებულია 2020 წელს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს დაგეგმილი იყო უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში რძის გადამამუშავებელი საწარმოს (კოოპერატივისათვის) ტექნიკით აღჭურვის დაფინანსება, საანგარიშო პერიოდში, პროგრამის ფარგლებში, დასრულდა დუშეთის მუნიციპალიტეტის უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში, სოფელ შუაფხოში რძის გადამამუშავებელი საწარმოში საწარმოო პროცესისათვის აუცილებელი აღჭურვილობების მონტაჟი.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 525,000 ლარს, ხოლო ფაქტობრივმა ხარჯვამ 418,170 ლარი შეადგინა.

ლონისძიება 4.1. საქართველოს სოფლის მეურნეობის განვითარების დარგობრივი პროგრამების შემუშავება, განხორციელება და მონიტორინგი	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 4.1.3: მაღალმთიანი რეგიონებში სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული სათიბ-სამოვრების რაციონალურად გამოყენების სახელმწიფო პროგრამა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში, დაფინანსდება რძის გადამამუშავებელი საწარმოს (კოოპერატივისათვის) ტექნიკით აღჭურვა	შესრულებული: უკანაფშავის ადმინისტრაციულ ერთეულში, დაფინანსდა რძის გადამამუშავებელი საწარმოს (კოოპერატივისათვის) ტექნიკით აღჭურვა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 525,000 ლარი	ფაქტობრივი: 418,170 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი					X

ლონისძიება 4.2 ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის სქემების განვითარების მხარდაჭერა

4.2 ლონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ერთი პროგრამა განხორციელდა, კერძოდ ადგილწარმოშობის დასახელებების და გეოგრაფიული აღნიშვნების სისტემის განვითარების ხელშეწყობა.

4.2 ლონისძიების განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

ლონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

⇒ შემუშავდა 3 ახალი დაცული ადგილწარმოშობის დასახელების ღვინის წარმოების სპეციფიკაციის ფორმა

4.2 ლონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 150,000 ლარი. 2019 წელს პროგრამის განხორციელებისთვის გახარჯულია 20,507 ლარი

- **პროგრამა 4.2.1:** ადგილწარმოშობის დასახელებების და გეოგრაფიული აღნიშვნების სისტემის განვითარების ხელშეწყობა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო

პროგრამის მიზანი: ქართული ადგილწარმოშობის დასახელებებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების დაცვა ადგილობრივ და საერთაშორისო ბაზრებზე.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წელს საქართველოს ადგილწარმოშობის დასახელებების რეესტრში ღვინო „ბოლნისი“ დარეგისტრირდა. სულ საქართველოში დარეგისტრირებულია ქართული ღვინის ადგილწარმოშობის 20 დასახელება: ხვანჭყარა, მუკუზანი, წინანდალი, ახაშენი, გურჯანი, ქინძმარაული, მანავი, კახეთი, ნაფარეული, თელიანი, ატენი, სვირი, ვაზისუბანი, კარდენახი, ტიბანი, ტვიში, ყვარელი, კოტეხი, ხაშმის საფერავი და ბოლნისი.

აღნიშნული გადაწყვეტილება მიუთითებს ქართული ვაზის ჯიშებისა და მათგან წარმოებული ღვინოების დიდ პოტენციალზე, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ქართული ღვინის პოპულარიზაციისა და საექსპორტო პოტენციალის ზრდის კუთხით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წ. დაგეგმილი იყო მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში 20 ქართული ღვინის ადგილწარმოშობის დასახელების დაცვის უზრუნველყოფა და 3 ახალი დაცული ადგილწარმოშობის დასახელების ღვინის წარმოების სპეციფიკაციის ფორმის შემუშავება. საანგარიშო პერიოდში, პირველი ინდიკატორი არ შესრულდა, ხოლო მეორე ინდიკატორი შესრულდა - მომზადდა ღვინის სექტორისთვის მნიშვნელოვანი ახალი ადგილწარმოშობის დასახელებებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნების სპეციფიკაციები და სარეგისტრაციოდ წარედგინება სსიპ ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნულ ცენტრს - საქპატენტს, ქართული ღვინის ადგილწარმოშობის დასახელებების ცნობადობის გაზრდის მიზნით ჩატარდება სხვადასხვა სემინარები და გამოიციემა პუბლიკაციები.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 150,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 20,507 ლარი.

ლონისძიება 4.2.1: ადგილწარმოშობის დასახელებების და გეოგრაფიული აღნიშვნების სისტემის განვითარების ხელშეწყობა

პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 4.2.1: ადგილწარმოშობის დასახელებების და გეოგრაფიული აღნიშვნების სისტემის განვითარების ხელშეწყობა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყანაში დაცული იქნება 20 ქართული ადგილწარმოშობის დასახელების ღვინო; შემუშავდება 3 ახალი დაცული ადგილწარმოშობის დასახელების ღვინის წარმოების სპეციფიკაციის ფორმა	შესრულებული: ინდიკატორი არ შესრულდა შემუშავდა 3 ახალი დაცული ადგილწარმოშობის დასახელების ღვინის წარმოების სპეციფიკაციის ფორმა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 150,000 ლარი	ფაქტობრივი: 20,507 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი			X	
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

ლონისძიება 4.3 მოსავლის აღების შემდგომი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა(შემნახველი, დამახარისხებელი, შემფუთავი, გადამამუშავებელი და სადისტრიბუციო სექტორების განვითარების ხელშეწყობა)

4.3 ლონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ორი პროგრამა განხორციელდა, მათ შორის, სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსება და სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა შენახვა-გადამამუშავების მეთოდების სამეცნიერო კვლევა.

4.3 ლონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 14,270,000 ლარით განისაზღვრა.

ლონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ დაფინანსდება/დასრულდება ჯამურად 27 შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმო
- ⇒ შემუშავდა 4 რეკომენდაცია

4.3 ლონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 14,270,000 ლარია. 2019 წელს სახელმწიფოს მიერ, პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 10,713,000 ლარი

- **პროგრამა 4.3.1:** სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსება

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო

პროგრამის მიზანი: საქართველოში სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ახალი გადამამუშავებელ და შემნახველი საწარმოების თანადაფინანსება.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის 14 ივნისს საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცდა პროექტის ფარგლებში ინიცირებული ცვლილებები, რომლებიც ემსახურება პროექტის არსებული ტექნიკური საკითხების მოწესრიგებას. გაიზარდა დასაფინანსებელი საწარმოთა საქმიანობის მიმართულებები (მათ შორის, პელეტებისა და ბრიკეტების წარმოების შესაძლებლობაც გაჩნდა). ამასთან, საწარმოთა შექმნით დაინტერესებული ბენეფიციარებისთვის თანადაფინანსება 40%-დან გაიზარდა 50%-მდე (მაქსიმუმ 600,000 ლარის ოდენობით), იმ პროექტ(ებ)ზე, რომლებიც განხორციელდება მაღალმთიანი დასახლებებისა და გამყოფი ხაზის მიმდებარე სოფლების ნუსხით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე ან/და რომელსაც განახორციელებს სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივი თანადაფინანსების პროცენტული წილი გაიზარდება დამატებით 10%-ით. 2019 წელს შემნახველი საწარმოს შექმნით დაინტერესებული ბენეფიციარების, განაცხადების წარმოდგენა განხორციელდა ორ ეტაპად. წლის განმავლობაში შემოსული განაცხადების საფუძველზე დაიწყო 19 ახალი შემნახველი საწარმოს თანადაფინანსება. ამასთან დაიწყო 2018 წელს დამტკიცებული ხუთი ახალი და 2019 წელს დამტკიცებული ერთი ახალი გადამამუშავებელი საწარმოების შექმნის პროექტების განხორციელება. პროექტში განხორციელებული ცვლილებების შედეგად ტექნიკური დახმარების ფარგლებში სტანდარტების დანერგვისთვის გათვალისწინებული თანადაფინანსების მიღების შესაძლებლობა გაუჩნდათ შემნახველ საწარმოებსაც.

„ტექნიკური დახმარების“ ფარგლებში ISO 22000-ს სერთიფიკატის დანერგვის მიზნით ორ ერთეულ გადამამუშავებელ საწარმოსთან გაფორმდა სტანდარტის დანერგვის თანადაფინანსების ხელშეკრულება.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგებია:

- ✓ პროექტის ფარგლებში ახლად შექმნილი საწარმოების რაოდენობა - 17;
- ✓ იმ მუნიციპალიტეტების რაოდენობა, რომლებშიც შეიქმნა ახალი საწარმოები - 11;
- ✓ შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოების კომპონენტის ფარგლებში დამტკიცებული ახალი პროექტების რაოდენობა - 25;
- ✓ დამტკიცებული განაცხადების ჯამური ღირებულება - 29,850,303 ლარი;
- ✓ სააგენტოს თანადაფინანსების ოდენობა დამტკიცებულ პროექტებში - 12,932,003 ლარი.

სულ პროექტის დაწყებიდან შექმნილია/დასრულებულია 58 საწარმო (30 მუნიციპალიტეტში).

საანგარიშო პერიოდის ბოლოსთვის ჯამურად განხორციელებული და განხორციელების პროცესში არსებული პროექტების რაოდენობამ შეადგინა 83 ერთეული (50 გადამამუშავებელი და 33 შემნახველი საწარმო).

პროექტის განხორციელების პროცესში საწარმოთა შექმნის რისკს წარმოადგენს სავალუტო კურსის მერყეობა, ვინაიდან ოპერაციები ხორციელდება სხვადასხვა ვალუტაში (ლარში, აშშ დოლარში, რუბლში და ევროში). ასევე, შეფერხება შესაძლოა გამოიწვიოს კლიმატურმა

პირობებმა, რადგან პროექტები ხორციელდება რეგიონებში და სამშენებლო სამუშაოები შემოდგომის მიწურულიდან შუა გაზაფხულამდე ზოგიერთ რეგიონში ფაქტობრივად ჩერდება.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში დაგეგმილი იყო ჯამურად 15 შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმოს დაფინანსდება/დასრულება. საანგარიშო პერიოდში დაფინანსდა/დასრულდა 27 გადამამუშავებელი და შემნახველი საწარმო.

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებებისთვის, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 14,220,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 10,671,056 ლარი.

ღონისძიება 4.3. მოსავლის აღების შემდგომი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა (შემნახველი, დამახარისხებელი, შემფუთავი, გადამამუშავებელი და სადისტრიბუციო სექტორების განვითარების ხელშეწყობა)	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 4.3.1: სოფლის მეურნეობის პროდუქციის გადამამუშავებელი საწარმოების თანადაფინანსება
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს დაფინანსდება/დასრულდება ჯამურად 15 შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმო	შესრულებული: დაფინანსდა/დასრულდა ჯამურად 27 შემნახველი და გადამამუშავებელი საწარმო
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 14,220,000 ლარი	ფაქტობრივი: 10,671,056 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

- **პროგრამა 4.3.2:** სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა შენახვა-გადამამუშავების მეთოდების სამეცნიერო კვლევა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

პროგრამის მიზანი: სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა შენახვა-გადამამუშავების მეთოდების სამეცნიერო კვლევა.

განხორციელებული ღონისძიებები

- კურკოვანი კულტურების ცალკეულ ვარიანტებში განისაზღვრა: ხსნადი მშრალი ნივთიერება, ჯამური ანტოციანები, ჯამური პოლიფენოლები, ანტიოქსიდანტური აქტივობა;
- შემუშავებულია მურაბის, სიროფის, კომპოტის, ნექტარის და ხილის გაყინვის ტექნოლოგია;

- შენახულ ყურძნის ჯიშებში გამოვლენილია კომბინირებული ხსნარის ეფექტურობა დაუმუშავებელ ნიმუშებთან შედარებით და შემცირებულია მასაში კლება;
  - ტექნოლოგიურად დამუშავდა ხილის დაბალალკოჰოლიანი სასმელები;
  - შემუშავდა შაქრის გამოყენების გარეშე კომპოტის, მურაბის, ნექტარის და სიროფის ტექნოლოგია;
  - დეგუსტაცია ჩაუტარდა ხილისა და ყურძნისაგან მიღებულ ნექტარს (ყურძნის კონცენტრატი, სტერიოზიდი) და შედარებით დაბალკალორიულ პროდუქტებს - კომპოტებს;
  - შემუშავებულია ყველი „ტენილის“ დამზადების ტექნოლოგიის გაუმჯობესებული ვარიანტი, რაც რეგისტრაციაში აღწერილი ტექნოლოგიისგან განსხვავებით, პროდუქტს ხდის მომხმარებლისათვის უვნებელს და საიმედოს.
- შემუშავებულია რეკომენდაციები:
    1. წვენების დაკონსერვების მეთოდებისა და ტექნოლოგია;
    2. დაბალკონდიციური ვაშლის გადამუშავების კომპლექსური ტექნოლოგია;
    3. მშრალი ქლიავის წარმოების ტექნოლოგია და გამოსავლიანობის წინასწარი პროგნოზირება;
    4. ალუბლის მნიშვნელობა და გადამუშავების ტექნოლოგია, ალუბლის ფიტოქიმიური მონაცემები და ჯამრთელობა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, ინდიკატორის მიხედვით დაგეგმილი იყო 4 რეკომენდაციის შემუშავება. ფაქტიურად შემუშავდა 4 რეკომენდაცია.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 50,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 41,939 ლარი.

ღონისძიება 4.3. მოსავლის აღების შემდგომი ტექნოლოგიების დანერგვის ხელშეწყობა (შემნახველი, დამახარისხებელი, შემფუთავი, გადამმუშავებელი და სადისტრიბუციო სექტორების განვითარების ხელშეწყობა)	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 4.3.2: სოფლის მეურნეობის პროდუქტთა შენახვა-გადამუშავების მეთოდების სამეცნიერო კვლევა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: შემუშავდება 4 რეკომენდაცია	შესრულებული: შემუშავდა 4 რეკომენდაცია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 50,000 ლარი	ფაქტობრივი: 41,939 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია

ლონისძიება 4.4 სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებსა და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის ამაღლება

4.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ორი პროგრამა განხორციელდა, კერძოდ დანერგე მომავალი და მოსავლის ამღები ტექნიკის თანადაფინანსების პროექტი.

4.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 19,300,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

⇒ გაშენდა/დაკონტრაქტდა 2,168 ჰა ფართობის ახალი ბაღი და ერთი სანერგე მეურნეობა (1.45 ჰა);

⇒ განხორციელდა 102 ბენეფიციარის თანადაფინანსება.

4.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი 19,300,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ, პროგრამის განხორციელებისთვის გახარჯულია 22,292,500 ლარი.

• პროგრამა 4.4.1: დანერგე მომავალი

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო

პროგრამის მიზანი: სანერგე მეურნეობების განვითარების და ინტენსიური ბაღების გაშენების ხელშეწყობა.

განხორციელებული ღონისძიებები

2019 წლის განმავლობაში პროგრამაში შევიდა არაერთი ცვლილება, კერძოდ: ბაღების თანადაფინანსების კომპონენტის ფარგლებში ბაღის გასაშენებელი მინიმალური ფართობი 1 ჰა-დან შემცირდა 0,5 ჰა-მდე, ხოლო ბაღის ბაქსიმალური ფართობი 20 ჰა-დან 50 ჰა-მდე გაიზარდა. შესაბამისად, გაიზარდა თანადაფინანსების ლიმიტი ერთ ბენეფიციარზე და ნაცვლად 100,000 ლარისა განისაზღვრა 250,000 ლარით. სასოფლო-სამეურნეო სტატუსის მქონე კოოპერატივებს, საზღვრისპირა და მაღალმთიან სოფლებში დაუფინანსდებათ +10%. მრავალწლიანი კულტურების ნუსხას დაემატა საღვინე ვაზი და ლეღვის კულტურა. კენკროვნების ქვეკომპონენტი გავრცელდა საქართველოს ყველა რეგიონზე. ცვლილება შევიდა სანერგე მეურნეობების თანადაფინანსების კომპონენტის ფარგლებშიც, აუცილებელი მოთხოვნა გახდა დაფინანსებული სანერგე მეურნეობის მიერ წარმოებული ნერგი იყოს უფირუსო; შესაბამისად, გაიზარდა თანადაფინანსების მოცულობა და ნაცვლად 150,000 ლარისა განისაზღვრა 500,000 ლარით; ფინანსდება პროექტის ჯამური ღირებულების 70%, ნაცვლად 50%-ისა.

მიმდინარე პრობლემების შესასწავლად, პროგრამის ფარგლებში დაფინანსებული ბაღების მოსანახულებლად განხორციელდა ვიზიტები სხვადასხვა მუნიციპალიტეტებში, რომელიც გაშუქდა ტელევიზიების მიერ. კენკროვნების ქვეკომპონენტის 900-ზე მეტ პოტენციურ ბენეფიციარს სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევით ცენტრის ორგანიზებით ჩაუტარდათ ტრენინგები, როგორც თეორიულ, ასევე პრაქტიკულ ნაწილში.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგებია:

✓ დამტკიცებული განაცხადების (პროექტების) რაოდენობა - 501 (აქედან, კენკროვნების ქვეკომპონენტის ფარგლებში 197 განაცხადია დამტკიცებული);

- ✓ დამტკიცებული განაცხადების ჯამური ფართობი - 2,169 ჰა (აქედან, კენკროვნების ქვეკომპონენტის ფარგლებში დამტკიცებული განაცხადების ჯამური ფართობი შეადგენს 68.44 ჰა-ს);
- ✓ სააგენტოს თანადაფინანსება დამტკიცებულ პროექტებში - 16,037,404 ლარი (აქედან, კენკროვნების ქვეკომპონენტის ფარგლებში სააგენტოს დაფინანსება დამტკიცებულ პროექტებში შეადგენს 2,535,888 ლარს);
- ✓ გაშენებული ბაღების ფართობი - 2,482 ჰა.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში, დაგეგმილი იყო დამატებით 2,250 ჰა-მდე ახალი ბაღის და ერთი სანერგე მეურნეობის გაშენება/დაკონტრაქტება. საანგარიშო პერიოდში გაშენდა/დაკონტრაქტდა 2167.59 ჰა ფართობის ინტენსიური და ნახევრადინტენსიური ტიპის ბაღი (აქედან, კენკროვნების ქვეკომპონენტის ფარგლებში გაშენდა/დაკონტრაქტდა 68.44 ჰა) და 1.45 ჰა სანერგე მეურნეობა.

2019 წელს, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 12,300,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 15,615,598 ლარი.

ღონისძიება 4.4. სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებსა და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის ამაღლება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 4.4.1: დანერგე მომავალი
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 2019 წელს გაშენდება/დაკონტრაქტდება 2,250 ჰა-მდე ახალი ბაღი და ერთი სანერგე მეურნეობა	შესრულებული: გაშენდა/დაკონტრაქტდა 2,168 ჰა ფართობის ახალი ბაღი და ერთი სანერგე მეურნეობა (1.45 ჰა).
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 12,300,000 ლარი	ფაქტობრივი: 15,615,598 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი		X		
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

• **პროგრამა 4.4.2:** მოსავლის ამღები ტექნიკის თანადაფინანსების პროექტი

პასუხისმგებელი უწყება: ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო

აქტივობის მიზანი: სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკაზე ხელმისაწვდომობის გაზრდა (ნებისმიერი ტიპის მოსავლის ამღები ტექნიკა, როგორც თვითმავალი, ასევე მისაბმელი; სასოფლო-სამეურნეო ტრაქტორები; ტრაქტორის სასოფლო-სამეურნეო მისაბმელები (იმპლემენტი) და მოტობლოკი).

განხორციელებული ღონისძიებები

პროგრამის პოპულარიზაციის მიზნით საქართველოს ყველა რეგიონში ჩატარდა პრეზენტაციები, პროგრამის განმახორციელებელმა გუნდმა მიიღო სატელევიზიო გადაცემაში მონაწილეობა.

პროგრამის ფარგლებში, განხორციელდა 14 მილიონ ლარზე მეტი ღირებულების ახალი სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის შესყიდვა. საიდანაც, თანადაფინანსების მოცულობამ შეადგინა 6.5 მილიონ ლარზე მეტი. შესყიდულ იქნა 13 ერთეული მოსავლის ამღები ტექნიკა და 150 ერთეულზე მეტი სხვადასხვა სახის სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ტექნიკა.

აქტივობის ფარგლებში განხორციელებული ღონისძიებების შედეგებია:

- ✓ დამტკიცებული პროექტების რაოდენობა - 102;
- ✓ პროგრამაში ჩართული ბენეფიციარების რაოდენობა - 102;
- ✓ სააგენტოს თანადაფინანსება დამტკიცებულ პროექტებში - 6,677,671 ლარი;
- ✓ ჯამური ინვესტიცია დამტკიცებულ პროექტებში - 14,307,042 ლარი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, აქტივობის ფარგლებში, დაგეგმილი იყო 90 ერთეული მოსავლის ამღები და სხვადასხვა დანიშნულების სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსება. საანგარიშო პერიოდში განხორციელდა 102 ბენეფიციარის თანადაფინანსება.

2019 წელს, საპროგნოზო ბიუჯეტი განისაზღვრა 7,000,000 ლარით, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტიურმა ათვისებამ შეადგინა 6,676,852 ლარი.

ღონისძიება 4.4. სასოფლო-სამეურნეო წარმოების საშუალებებსა და მომსახურებაზე ხელმისაწვდომობის ამაღლება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება:	პროგრამა 4.4.2: მოსავლის ამღები ტექნიკის თანადაფინანსების პროექტი
პასუხისმგებელი უწყება:	ა(ა)იპ სოფლისა და სოფლის მეურნეობის განვითარების სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი:	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: 90 ერთეული მოსავლის ამღები და სხვადასხვა დანიშნულების სასოფლო-სამეურნეო ტექნიკის თანადაფინანსება	შესრულებული: განხორციელდა 102 ბენეფიციარის თანადაფინანსება.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 7,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 6,676,852 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X				
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

სტრატეგიული მიმართულება 5: სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა

სტრატეგიული მიმართულება სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა შედგება ერთი ღონისძიებისგან, რომელიც თავის მხრივ შედგება ერთი პროგრამისგან. ღონისძიება ძირითადად მოიცავს სასურსათო უსაფრთხოების მონიტორინგისათვის საჭირო აქტივობას.

ლონისძიება 5.1 სასურსათო უსაფრთხოების მონიტორინგი

5.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში განხორციელდა ერთი პროგრამა - სასურსათო უსაფრთხოების მდგომარეობის ანალიზი. ღონისძიების განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წელს

⇒ სასურსათო უსაფრთხოების ანგარიშის მომზადების პროცესი შესრულებულია 60%-ით

5.1 ღონისძიების განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

პროგრამა 5.1.1 სასურსათო უსაფრთხოების მდგომარეობის ანალიზი

პასუხისმგებელი უწყება: პოლიტიკისა და ანალიტიკის დეპარტამენტი

პროგრამის მიზანი: სასურსათო უსაფრთხოების უზრუნველყოფა

განხორციელებული ღონისძიებები

საანგარიშო პერიოდში მიმდინარეობდა სასურსათო უსაფრთხოების მდგომარეობის ამსახველი მონაცემების შეგროვება. სასურსათო უსაფრთხოების ანგარიშისთვის საჭირო მონაცემები ხელმისაწვდომია, დოკუმენტი საკმაოდ მოცულობითია, მოითხოვს ანალიზს და ანგარიშის სახით მომზადებას, რაც ვერ განხორციელდა ადამიანური რესურსის სიმცირის გამო. საერთო ჯამში, სასურსათო უსაფრთხოების ანგარიშის მომზადების პროცესი შესრულებულია 60%-ით.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს დაგეგმილი იყო სასურსათო უსაფრთხოების ანგარიშის მომზადება და განთავსდება სამინისტროს ვებ-გვერდზე. სასურსათო უსაფრთხოების ანგარიშის მომზადების პროცესი შესრულებულია 60%-ით. პროგრამის განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

ლონისძიება 5.1. სასურსათო უსაფრთხოების მონიტორინგი	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 5.1.1: სასურსათო უსაფრთხოების მდგომარეობის ანალიზი
პასუხისმგებელი უწყება:	პოლიტიკისა და ანალიტიკის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ყოველწლიურად მომზადდება სასურსათო უსაფრთხოების ანგარიში და განთავსდება სამინისტროს ვებ-გვერდზე	შესრულებული: სასურსათო უსაფრთხოების ანგარიშის მომზადების პროცესი შესრულებულია 60%-ით
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი		X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია	
სტატუსი		X				

სტრატეგიული მიმართულება 6: სურსათის უვნებლობა, ვეტერინარია და მცენარეთა დაცვა

სტრატეგიული მიმართულება სურსათის უვნებლობა, ვეტერინარია და მცენარეთა დაცვა აერთიანებს 4 ღონისძიებას და ჯამურად 7 პროგრამას. ღონისძიებები მოიცავს სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი და მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბებას, ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან ქართული კანონმდებლობის მიახლოებას საქართველოში არსებული სასურსათო ჯაჭვის თავისებურებების გათვალისწინებით, ვეტერინარიას, მცენარეთა დაცვას და ფიტოსანიტარიულ კეთილსამედობას, ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერებას და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოებას.

სტრატეგიული მიმართულების ჯამური საპროგნოზო ბიუჯეტი **60,240,800** ლარია. საანგარიშო პერიოდში გახარჯულია **50,431,100** ლარი.

ღონისძიება 6.1. სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი და მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბება, ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან ქართული კანონმდებლობის მიახლოება საქართველოში არსებული სასურსათო ჯაჭვის თავისებურებების გათვალისწინებით

6.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ორი პროგრამა განხორციელდა, მათ შორის, სანიტარიულ და ფიტოსანიტარიულ (SPS) ზომები საქართველო-ევროკავშირის შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ (DCFTA) თანახმად და სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლი.

6.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 1,300,000 ლარით განისაზღვრა.

6.1 ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წელს

- ⇒ სურსათის უვნებლობის სფეროში შემუშავდა ნორმატიული აქტების პროექტები 7 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით; ვეტერინარიის სფეროში - 6 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით (ერთი აქტი არარელევანტურად იქნა მიჩნეული); მცენარეთა დაცვის სფეროში - 8 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით;
- ⇒ განხორციელდა 6,790 გეგმური ინსპექტირება; ჩატარდა 8,070 დოკუმენტური შემოწმება; 5, 158 სურსათის ნიმუშს ჩატარდა ლაბორატორიული კვლევა.

6.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 1,300,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ, პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 1,239,800 ლარი.

- **პროგრამა 6.1.1:** სანიტარიულ და ფიტოსანიტარიულ (SPS) ზომები საქართველო-ევროკავშირის შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ (DCFTA) თანახმად

პასუხისმგებელი უწყება: სოფლის მეურნეობის, სურსათისა და სოფლის განვითარების დეპარტამენტი; იურიდიული დეპარტამენტი; ევროინტეგრაციის დეპარტამენტი

პროგრამის მიზანი: ევროკავშირის კანონმდებლობასთან დაახლოებული კანონმდებლობა სანიტარულ და ფიტოსანიტარულ სფეროში.

განხორციელებული ღონისძიებები

სურსათის უვნებლობა

დამტკიცებულია:

- ✓ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 7 აგვისტოს N379 დადგენილება "ტექნიკური რეგლამენტის - საკვებდანამატების სპეციფიკაციების დამტკიცების შესახებ" (ევროკომისიის 2012 წლის 9 მარტის (EC) 231/2012 დირექტივა).

შემუშავებულია:

- ✓ „სახელმძღვანელო მითითებები სახელმწიფო კონტროლის მრავალწლიან პროგრამასთან (გეგმა) დაკავშირებით“ (ევროკომისიის 2007 წლის 21 მაისის 2007/363 დირექტივა);
- ✓ „ახალი („ნოველ“) სურსათის შესახებ წესის“ დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი (ევროკომისიის 1997 წლის 27 იანვრის 258/97 დირექტივა);
- ✓ „სახელმძღვანელო მითითებები - მარცვლოვნებსა და მარცვლოვნების გადამუშავებით დამზადებულ პროდუქტებში T-2 და HT-2 ტოქსინების არსებობის შესახებ (ევროკომისიის 2013 წლის 27 მარტის 2013/165 რეკომენდაცია);
- ✓ „მოთხოვნები სურსათთან შეხებისათვის განკუთვნილი მასალებისა და საგნების მიმართ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 5 ივნისის N317 დადგენილებაში ცვლილებების შეტანის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი (ევროკომისიის 2006 წლის 22 დეკემბრის (EC) 2023/2006 რეგულაცია);
- ✓ „მოთხოვნები გენეტიკურად მოდიფიცირებული სურსათისა და ცხოველის საკვების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 16 ნოემბრის N549 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი (ევროკომისიის 2004 წლის 6 აპრილის (EC) 641/2004 რეგულაცია).
- ✓ "სახელმძღვანელო მითითებები ახალი სურსათისა („ნოველ“) და სურსათის ინგრედიენტების ბაზარზე განთავსებისათვის საჭირო განცხადებების მხარდაჭერის, საწყისი შეფასების ანგარიშების მომზადების, აუცილებელი ინფორმაციის მეცნიერული ასპექტების და წარდგენის შესახებ" (ევროკომისიის 1997 წლის 29 ივლისის 97/618/EC რეკომენდაცია).

ვეტერინარია

დამტკიცებულია:

- ✓ „ვეტერინარული პრეპარატების რეგისტრაციის, წარმოების ავტორიზაციისა და კონტროლის წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 19 თებერვლის N112 დადგენილება (ევროკომისიის 2006 წლის 11 დეკემბრის 2006/130/EC დირექტივა).

შემუშავებულია:

- ✓ „საქართველოში იმპორტისა და ტრანზიტისთვის განკუთვნილი ზოგიერთი ცოცხალი ჩლიქოსანი ცხოველის ჯანმრთელობის წესის დამტკიცების შესახებ“ - საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი (ევროსაბჭოს 2004 წლის 26 აპრილის 2004/68/EC დირექტივა);
- ✓ „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – შემოსავლების სამსახურისა და საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ ნებართვების გაცემის წესის, პირობებისა და სანებართვო მოწმობების ფორმების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 31 დეკემბრის №426 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე (ევროსაბჭოს 2004 წლის 26 აპრილის 2004/68/EC დირექტივა);
- ✓ „საჯარო სამართლის იურიდიული პირის – სურსათის ეროვნული სააგენტოს მიერ მომსახურების გაწევის ვადისა და საფასურის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 31 იანვრის №59 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე (ევროსაბჭოს 2004 წლის 26 აპრილის 2004/68/EC დირექტივა).
- ✓ „სალმონელასა და სხვა სპეციფიკური საკვებისმიერი ზოონოზური აგენტების კონტროლის წესის დამტკიცების შესახებ“- საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი (ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2003 წლის 17 ნოემბრის No (EC) 2160/2003 რეგულაცია და ევროკომისიის 2006 1 აგვისტოს (EC) No 1177/2006 რეგულაცია).
- ✓ „ცხოველის საკვების ჰიგიენის წესის“ დამტკიცების შესახებ საქართველოს მთავრობის დადგენილების პროექტი (ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2005 წლის 12 იანვრის (EC) No 183/2005 რეგულაცია და ევროკომისიის 2007 წლის 14 თებერვლის (EC) No 141/2007 რეგულაცია);
- ✓ სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელი საწარმოს/დისტრიბუტორის ჰიგიენის ზოგადი წესისა და სურსათის უვნებლობის, ვეტერინარიისა და მცენარეთა დაცვის სფეროებში ზედამხედველობის, მონიტორინგისა და სახელმწიფო კონტროლის განხორციელების წესის შესახებ საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 25 ივნისის N173 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე (ევროპარლამენტისა და ევროსაბჭოს 2005 წლის 12 იანვრის (EC) No 183/2005 რეგულაცია და ევროკომისიის 2007 წლის 14 თებერვლის (EC) No 141/2007 რეგულაცია).

არარელევანტურად იქნა მიჩნეული:

- ✓ ევროკომისიის 2007 წლის 11 დეკემბრის 2007/843/EC დირექტივა.

მცენარეთა დაცვა

- ✓ „დეკორატიული მცენარეების გასამრავლებელი მასალის ბაზარზე განთავსების პირობების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2019 წლის 22 აპრილის N199 დადგენილება (ევროსაბჭოს 1998 წლის 20 ივლისის 98/56 დირექტივა);
- ✓ "ხეხილოვანი კულტურების გასამრავლებელი მასალისა და ხილის წარმოებისათვის გამიზნული ნერგების ბაზარზე განთავსების პირობების დამტკიცების თაობაზე" საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 17 იანვრის N40 დადგენილება (ევროსაბჭოს 2008 წლის 29 სექტემბრის 2008/90 დირექტივა);
- ✓ "სავალდებულო სერტიფიცირებისადმი დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ნუსხის დამტკიცების შესახებ" საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 9 აგვისტოს N411 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 20 იანვრის N43 დადგენილება (ევროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის დირექტივა 66/402; ევროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის 2002/55 დირექტივა; ევროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის 66/401 EEC დირექტივა; ევროსაბჭოს 2008 წლის 29 სექტემბრის 2008/90 დირექტივა);

- ✓ „ბოსტნეულის და ბაღჩეულის თესლის ბაზარზე განთავსების პირობების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 20 იანვრის N44 დადგენილება (ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის 2002/55 დირექტივა);
- ✓ „მარცვლეული კულტურების ბაზარზე განთავსების პირობების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის დადგენილების 2020 წლის 20 იანვრის N45 დადგენილება (ვეროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის 66/402 დირექტივა);
- ✓ „შაქრის ჭარხლის და ცხოველის საკვები ჭარხლის თესლის ბაზარზე განთავსების პირობების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 17 იანვრის N37 დადგენილება (ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის 2002/54 დირექტივა);
- ✓ „საფურაჟე კულტურების თესლის ბაზარზე განთავსების პირობების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 20 იანვრის N46 დადგენილება (ვეროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის 66/401 EEC დირექტივა).
- ✓ „სავალდებულო სერტიფიცირებისადმი დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების თესლისა და სარგავი მასალის სერტიფიცირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 13 ივნისის N337 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 20 იანვრის N38 დადგენილება (ვეროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის №66/401/EEC დირექტივა; ვეროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის №66/402/EEC დირექტივა; ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის №2002/54/EC დირექტივა; ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის №2002/55/EC დირექტივა);
- ✓ სავალდებულო სერტიფიცირებისადმი დაქვემდებარებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების თესლისა და სარგავი მასალის ეტიკეტირების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 13 ივნისის N336 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის შესახებ საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 20 იანვრის N39 დადგენილება (ვეროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის 66/401/EEC დირექტივა; ვეროსაბჭოს 1966 წლის 14 ივნისის 66/402/EEC დირექტივა; ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის 2002/54/EC დირექტივა; ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის 2002/55/EC დირექტივა);
- ✓ „საქართველოს ტერიტორიაზე გასავრცელებლად დაშვებული სასოფლო-სამეურნეო კულტურათა ჯიშების ეროვნული კატალოგი და ეროვნული კატალოგის წარმოების წესის დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2018 წლის 24 დეკემბრის N2-1038 ბრძანებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე (გადაზღვეულია საკანონმდებლო მაცნეში) (ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის 2002/54/EC დირექტივა; ვეროსაბჭოს 2002 წლის 13 ივნისის 2002/55/EC დირექტივა);
- ✓ „საქართველოში პესტიციდებისა და აგროქიმიკატების სარეგისტრაციო გამოცდების, ექსპერტიზისა და რეგისტრაციის დებულების დამტკიცების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 31 დეკემბრის №443 დადგენილებაში ცვლილების შეტანის თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2020 წლის 13 იანვრის N22 დადგენილება (ვეროსაბჭოს 2012 წლის 18 სექტემბრის დამნერგავი N844/2012 რეგულაცია).

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო სურსათის უვნებლობის სფეროში ნორმატიული აქტების პროექტების შემუშავება 7 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით; ვეტერინარიის სფეროში - 7 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით; მცენარეთა დაცვის სფეროში - 8 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

საანგარიშო პერიოდში, სურსათის უვნებლობის სფეროში შემუშავდა ნორმატიული აქტების პროექტები 7 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით; ვეტერინარიის სფეროში - 6 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით, რადგან ერთი აქტი არარელევანტურად იქნა მიჩნეული); მცენარეთა დაცვის სფეროში - 8 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

პროგრამის განხორციელება ცალკე დამტკიცებულ ბიუჯეტს არ საჭიროებდა.

ღონისძიება 6.1. სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი და მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბება, ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან ქართული კანონმდებლობის მიახლოება საქართველოში არსებული სასურსათო ჯაჭვის თავისებურებების გათვალისწინებით	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 6.1.1: სანიტარიულ და ფიტოსანიტარიულ (SPS) ზომები საქართველო-ევროკავშირის შორის ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის შესახებ (DCFTA) თანახმად
პასუხისმგებელი უწყება:	სოფლის მეურნეობის, სურსათისა და სოფლის განვითარების დეპარტამენტი; იურიდიული დეპარტამენტი; ევროინტეგრაციის დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: სურსათის უვნებლობის სფეროში შემუშავდება ნორმატიული აქტების პროექტები 7 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით; ვეტერინარიის სფეროში - 7 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით; მცენარეთა დაცვის სფეროში - 8 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.	შესრულებული: სურსათის უვნებლობის სფეროში შემუშავდა ნორმატიული აქტების პროექტები 7 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით; ვეტერინარიის სფეროში - 6 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით, რადგან ერთი აქტი არარელევანტურად იქნა მიჩნეული); მცენარეთა დაცვის სფეროში - 8 ევროკავშირის სამართლებრივი აქტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: -	ფაქტობრივი: -

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X				
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
			X			

• **პროგრამა 6.1.2: სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლი**

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო

პროგრამის მიზანი: სამომხმარებლო ბაზარზე მავნე სურსათის რეალიზაციის ფაქტების შემცირება/აღკვეთა; სურსათის/ცხოველის საკვების მწარმოებელ ბიზნესოპერატორთა სანიტარულ-ჰიგიენური მდგომარეობის შესაბამისობა კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებთან.

განხორციელებული ღონისძიებები:

სულ განხორციელდა:

- გეგმური ინსპექტირება - 6,798
- არაგეგმური ინსპექტირება - 820
- არაგეგმური ინსპექტირება აღიარების მინიჭების მიზნით - 218
- გადამოწმება - 8,415

ჩატარდა 8,075 დოკუმენტური შემოწმება; აღებული და გამოკვლეულია 5,158 სურსათის ნიმუში, დარღვევა გამოვლინდა 598 ნიმუშში; განხორციელდა 976 ზედამხედველობა;

ვადაგასული სურსათის გამოყენებისა და რეალიზაციის ფაქტების გამოვლენის შედეგად სააგენტოს უფლებამოსილი პირების ზედამხედველობით განადგურდა: ხორცი და ხორცპროდუქტები (34,622 კგ.), სხვა მყარი სურსათი (4,746 კგ.), თხევადი სურსათი (1,513 ლ., 32,632 ც.), ფორმა N2 -ს გარეშე ხორცი (6,314 კგ.).

შემოვიდა 1,172 შეტყობინება (მოქალაქეთა სატელეფონო შეტყობინება - 1,114, სხვა უწყებებიდან - 26; დაავადებათა კონტროლის ეროვნული ცენტრიდან - 32), რომლებზეც მოხდა შესაბამისი რეაგირება;

შემოსულია 264 აღიარების განაცხადი; არაგეგმური ინსპექტირების შედეგების საფუძველზე 200 ბიზნესოპერატორს მიენიჭა აღიარება ან პირობითი აღიარება;

სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის განხორციელებისას სულ გამოვლინდა 4,674 ადმინისტრაციული სამართალდარღვევა, მათ შორის საწარმოო პროცესი შეუჩერდა 637 ბიზნესოპერატორს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წლის მიხედვით სააგენტოს მიერ განხორციელდა 6,798 გეგმური ინსპექტირება, ჩატარდა 8,070 დოკუმენტური შემოწმება, 5,158 სურსათის ნიმუშს ჩატარდა ლაბორატორიული კვლევა.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 1,300,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 1,239,8 ლარი.

ღონისძიება 6.1. სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლის ეფექტიანი და მოქნილი სისტემის ჩამოყალიბება, ევროკავშირის შესაბამის კანონმდებლობასთან ქართული კანონმდებლობის მიახლოება საქართველოში არსებული სასურსათო ჯაჭვის თავისებურებების გათვალისწინებით	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 6.1.2: სურსათის უვნებლობის სახელმწიფო კონტროლი
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განხორციელდება 7,000 გეგმური ინსპექტირება; ჩატარდება დაახლოებით 8,000 დოკუმენტური შემოწმება; დაახლოებით 4,500 სურსათის ნიმუშს ჩატარდება ლაბორატორიული კვლევა	შესრულებული: განხორციელდა 6,790 გეგმური ინსპექტირება; ჩატარდა 8,070 დოკუმენტური შემოწმება; 5, 158 სურსათის ნიმუშს ჩატარდა ლაბორატორიული კვლევა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 1,300,000 ლარი	ფაქტობრივი: 1,239,800 ლარი

		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	რეიტინგი	X				
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

ღონისძიება 6.2 ვეტერინარია

6.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ჯამში ორი პროგრამა განხორციელდა, მათ შორის, ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვა და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციადა ვეტერინარული პრეპარატების სახელმწიფო კონტროლი და მონიტორინგი.

6.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 8,995,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ პროფილაქტიკური ვაქცინაცია შესრულებულია 84%-მდე მაჩვენებლით, ხოლო იდენტიფიკაცია შესრულებულია 89%-მდე მაჩვენებლით;
- ⇒ განხორციელდა გეგმიური ინსპექტირება არსებული კონტროლქვემდებარე ობიექტების 55%-სა.
- ⇒ ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით განხორციელდა ქვეყანაში რეგისტრირებული პრეპარატების 25%-ის შეძენა და ლაბორატორიული კვლევა

6.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 8,995,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ, პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 8,640,600 ლარი

- პროგრამა 6.2.1: ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვა და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო

პარტნიორი უწყება: DTRA, USDA, FAO, CIB

პროგრამის მიზანი: განსაკუთრებით საშიშ დაავადებებზე სტაბილური ეპიზოოტიური კეთილსაიმედოების მიღწევა, ცხოველებში და ადამიანებში ზოონოზური დაავადებების შემთხვევების შემცირება; მომხმარებლისათვის ცხოველური წარმოშობის უვნებელი სურსათის მიწოდების ხელშეწყობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ვაქცინირებულია:

- თურქულის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებული/რევაქცინირებულია 884,860 სული მსხვილფეხა და 1,281,768 სული წვრილფეხა პირუტყვი;

- ჯილფების საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებული/რევაქცინირებულია 410,118 სული მსხვილფეხა, 642,856 სული წვრილფეხა პირუტყვი და 4,232 სული კენტკლიქიანი ცხოველი;
- ბრუცელოზზე ვაქცინირებულია 210,754 სული მსხვილფეხა და 251,615 სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- ცოფის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებულია 283,399 სული ძაღლი და კატა;
- წვრილფეხა პირუტყვის ჭირის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებულია 283,847 სული წვრილფეხა პირუტყვი;
- თხისა და ცხვრის ყვავილის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებულია 166,251 სული ცხვარი და თხა;
- მსხვილფეხა პირუტყვის ნოდულარული დერმატიტის საწინააღმდეგოდ ვაქცინირებულია 476,918 სული მსხვილფეხა პირუტყვი.

გამოკვლეულია:

- ბრუცელოზზე სერომონიტორინგის მიზნით 3,550 სული მსხვილფეხა პირუტყვი;
- ტუბერკულოზზე ალერგიული მეთოდით 10,040 სული მსხვილფეხა პირუტყვი;

დამუშავებულია:

- ყირიმ-კონგოს ეპიდემიოლოგიურ კერებში 4,280 სული მსხვილფეხა პირუტყვი;
- ვეტერინარული ზედამხედველობის (ბიოუსაფრთხოების) პუნქტებზე გარეგან პარაზიტებზე დამუშავებულია 11,659 სული მსხვილფეხა და 707,080 სული წვრილფეხა პირუტყვი.

მიმდინარე პროგრამის ფარგლებში იდენტიფიცირებულია: 424,392 სული მსხვილფეხა და 367,413 სული წვრილფეხა პირუტყვი. იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის მონაცემთა ელექტრონულ ბაზაში სულ დარეგისტრირებულ იქნა 356 940 მრპ, 305,144 წრპ და 1,551 ღორი, ხოლო დარეგისტრირებულია 32,718 სადგომი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, სააგენტოს მიერ პროფილაქტიკური ვაქცინაცია შესრულებულია 84%-მდე, ხოლო იდენტიფიკაცია შესრულებულია 89%-მდე. პოსტვაქცინალური დაჭიმულობის ხარისხი არის 70%-ზე მაღალი. პროგრამის ინდიკატორი შესრულდა.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 8,780,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 8,469,700 ლარი.

დონისძიება 6.2. ვეტერინარია	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 6.2.1: ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვა და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაცია
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: პროფილაქტიკური ვაქცინაცია და იდენტიფიკაცია-რეგისტრაციის საორიენტაციო გეგმები შესრულდება არანაკლებ 80%-ით, პოსტვაქცინალური დაჭიმულობის ხარისხი იქნება 70%-ზე მაღალი	შესრულებული: პროფილაქტიკური ვაქცინაცია შესრულებულია 84%-მდე მაჩვენებლით, ხოლო იდენტიფიკაცია შესრულებულია 89%-მდე მაჩვენებლით; პოსტვაქცინალური დაჭიმულობის ხარისხი 70%-ზე მაღალი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 8,780,000 ლარი	ფაქტობრივი: 8,469,700 ლარი

შესრულებს შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელებ ის პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელებ ის პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

- **პროგრამა 6.2.2:** ვეტერინარული პრეპარატების სახელმწიფო კონტროლი და მონიტორინგი

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო

პარტნიორი უწყება: USDA, CIB

პროგრამის მიზანი: ცხოველთა ჯანმრთელობის დაცვა; ხარისხიანი ვეტერინარული პრეპარატების ბაზარზე განთავსება და მიმოქცევა; ბიზნესოპერატორების საქმიანობის გაუმჯობესება და მომხმარებლისათვის ცხოველური წარმოშობის უვნებელი სურსათის მიწოდების ხელშეწყობა.

განხორციელებული ღონისძიებები:

- ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით შეძენილი და გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაცემული იქნა ვეტერინარული პრეპარატის 228 (მ.შ. 18 არაგეგმური) ნიმუში.
- ვეტერინარიის სფეროში ბიზნესოპერატორების საქმიანობის ინსპექტირების მიზნით შემოწმებული იქნა 399 ობიექტი.
- შემოსული ინფორმაციის საფუძველზე განხორციელდა 25 არაგეგმური ინსპექტირება.
- ადმინისტრაციული სამართალდარღვევის ჩადენისთვის დაჯარიმდა 29 ბიზნესოპერატორი.
- სპეციალური კონტროლისადმი დაქვემდებარებული ფსიქოტროპული პრეპარატების გამომყენებელი 8 ობიექტი დარეგისტრირდა და განთავსდა შესაბამის რეესტრში.
- შინაური ბინადარი ცხოველების საკვების დამამზადებელი საწარმოს აღიარების მიზნით განხორციელებული შემოწმების შედეგად 1 საწარმოს მიენიჭა აღიარება, ხოლო 2 საწარმოს პირობითი აღიარება (6 თვე). აქედან ერთ საწარმოს გაუგრძელდა პირობითი აღიარება.
- თევზის ფქვილის დამამზადებელი საწარმოს აღიარების მიზნით განხორციელებული შემოწმების შედეგად 4 საწარმოს მიენიჭა აღიარება.
- ცოცხალ ცხოველებში ვეტერინარული პრეპარატების და სხვა დამაბინძურებლების ნარჩენი ნივთიერებების ლაბორატორიული კვლევის მიზნით აღებული და გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაცემული იქნა 325 ცხოველიდან აღებული ბიოლოგიური სითხეებისა და ქსოვილების 750 ნიმუში.
- შინაური ბინადარი ცხოველის ცხოველური წარმოშობის გადამუშავებული საკვების ლაბორატორიული კვლევის მიზნით აღებული და გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაცემული იქნა 20 ნიმუში.

- თევზის ფქვილის ლაბორატორიული კვლევის (არაგეგმური) მიზნით აღებული და გამოსაკვლევად ლაბორატორიაში გადაცემული იქნა 9 ნიმუში.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო გეგმიური ინსპექტირების განხორციელება არსებული კონტროლქვემდებარე ობიექტების არაუმეტეს 55%-სა; ასევე, ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით ქვეყანაში რეგისტრირებული პრეპარატების არაუმეტეს 25%-ის შეძენა და ლაბორატორიული კვლევის განხორციელება. ინდიკატორები შესრულდა 100%-ით.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 215,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 170,900 ლარი.

ლონისძიება 6.2. ვეტერინარია	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 6.2.2: ვეტერინარული პრეპარატების სახელმწიფო კონტროლი და მონიტორინგი
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განხორციელდება გეგმიური ინსპექტირება არსებული კონტროლქვემდებარე ობიექტების არაუმეტეს 55%-სა. ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით განხორციელდება ქვეყანაში რეგისტრირებული პრეპარატების არაუმეტეს 25%-ის შეძენა და ლაბორატორიული კვლევა	შესრულებული: განხორციელდა გეგმიური ინსპექტირება არსებული კონტროლქვემდებარე ობიექტების 55%-სა. ვეტერინარული პრეპარატების ხარისხის მონიტორინგის მიზნით განხორციელდა ქვეყანაში რეგისტრირებული პრეპარატების 25%-ის შეძენა და ლაბორატორიული კვლევა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 215,000 ლარი	ფაქტობრივი: 170,900 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა		
	რეიტინგი	X				
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია

ლონისძიება 6.3 მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედოობა

6.3 ლონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ჯამში ორი პროგრამა განხორციელდა, მათ შორის, მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედოობა და აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ გასატარებელი ლონისძიებები.

6.3 ლონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 45,800,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე მწერების წინააღმდეგ დამუშავდა 34,375 ჰა ფართობი;
- ⇒ ლაბორატორიული კვლევები ჩატარდა პესტიციდების 316 ნიმუშზე და აგროქიმიტების 44 ნიმუშზე; ლაბორატორიული დიაგნოსტიკა ჩატარდა საკარანტინო მავნე ორგანიზმების 1,950 ნიმუშს;
- ⇒ აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ დამუშავებულია 437,349 ჰექტარი

6.3 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 45,800,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ, პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 36,781,800 ლარი

• პროგრამა 6.3.1: მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედოობა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო

პროგრამის მიზანი: განსაკუთრებით საშიში მავნე ორგანიზმების საწინააღმდეგო ღონისძიებების განხორციელება ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაზიანებისა და მოსავლის დანაკარგების თავიდან აცილება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ფიტოსანიტარიული მონიტორინგის შედეგად განისაზღვრა არასაკარანტინო მავნე ორგანიზმების გავრცელების არეალი და სააგენტოს ხელთარსებული სპეციალური ტექნიკის გამოყენებით ჩატარდა სალიკვიდაციო ღონისძიებები:

- ✓ აღმოსავლეთ საქართველოში (კახეთში, ქვემო ქართლში, შიდა ქართლსა და მცხეთა-მთიანეთში) კალიების საწინააღმდეგოდ დამუშავდა 31,915 ჰექტარი ფართობი.
- ✓ ამერიკული თეთრი პეპელის საწინააღმდეგოდ კახეთის რეგიონში დამუშავდა 2,460 ჰექტარი.
- ✓ ლაბორატორიული კვლევები ჩატარდა პესტიციდების 316 ნიმუშზე და აგროქიმიტების 44 ნიმუშზე. ლაბორატორიული დიაგნოსტიკას ჩატარდა საკარანტინო მავნე ორგანიზმების 1,950 ნიმუშს.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება:

2019 წელს, სააგენტოს მიერ განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე მწერების წინააღმდეგ დამუშავდა 34,375 ჰა; დაგეგმილი იყო 30,000 ჰა ფართობის დამუშავება. ასევე, დაგეგმილი იყო ლაბორატორიული კვლევების ჩატარება პესტიციდების 316 ნიმუშზე (416 ანალიზი) და აგროქიმიტების 48 ნიმუშზე (84 ანალიზი). საკარანტინო მავნე ორგანიზმების 1,950 ნიმუშზე ლაბორატორიული დიაგნოსტიკის ჩატარება. საანგარიშო პერიოდში, ლაბორატორიული კვლევები ჩატარდა პესტიციდების 316 ნიმუშზე (416 ანალიზი) და აგროქიმიტების 44 ნიმუშზე (84 ანალიზი). ლაბორატორიული დიაგნოსტიკას ჩატარდა საკარანტინო მავნე ორგანიზმების 1,950 ნიმუშს.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 800,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 479,800 ლარი.

ლონისძიება 6.3. მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედოობა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 6.3.1: მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედოობა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე მწერების (კალიები, ამერიკული თეთრი პეპელა, ბზის ალურა) წინააღმდეგ დამუშავდება 30 ათასი ჰა ფართობი; ლაბორატორიული კვლევები ჩატარდება პესტიციდების 316 ნიმუშს (416 ანალიზი) და აგროქიმიტების 48 ნიმუშს (84 ანალიზი); საკარანტინო მავნე ორგანიზმების 1,950 ნიმუშს ჩატარდება ლაბორატორიული დიაგნოსტიკა.	შესრულებული: განსაკუთრებით საშიში და საკარანტინო მავნე მწერების (კალია, ამერიკული თეთრი პეპელა, ბზის ალურა) წინააღმდეგ დამუშავდა 34,375 ჰა ფართობი; ლაბორატორიული კვლევები ჩატარდა პესტიციდების 316 ნიმუშზე (416 ანალიზი) და აგროქიმიტების 44 ნიმუშზე (84 ანალიზი); ლაბორატორიული დიაგნოსტიკა ჩატარდა საკარანტინო მავნე ორგანიზმების 1,950 ნიმუშს
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 800,000 ლარი	ფაქტობრივი: 479,800 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		X	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია
	სტატუსი		X			

პროგრამა 6.3.2: აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ გასატარებელი ღონისძიებები

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო

პროგრამის მიზანი: აზიური ფაროსანას რიცხოვნობის შემცირება და კონტროლი. სასოფლო-სამეურნეო კულტურების დაზიანების და ეკონომიკური ზარალის თავიდან აცილება. აღმოსავლეთ საქართველოში მავნებლის გავრცელება-გამრავლების აღკვეთა.

განხორციელებული ღონისძიებები

- აზიური ფაროსანასთან ბრძოლის ღონისძიებებში ჩართული იყო 250-მდე ერთეული სპეც. ტექნიკა და დასავლეთ საქართველოში 27 მუნიციპალიტეტის 430 სოფელში, დამუშავებულია 437,349 ჰექტარამდე ფართობი.
- გარემოზე პესტიციდური დატვირთვის შემცირების მიზნით და წინა წელს მიღებული შედეგების გათვალისწინებით, აქცენტი გაკეთდა „მოიზიდე და გაანადგურე“ ტექნოლოგიის გამოყენებაზე. აღნიშნული სადგურები განთავსდა ტყის პერიმეტრებზე, სოფლის შიდა გზებზე და საცხოვრებელი სახლების მიმდებარედ, არაყვავილოვან მცენარეებზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ 250,000 ჰექტარი ფართობის (2 ჯერადად - ჯამში 500,000 ჰა) დამუშავება, საანგარიშო პერიოდში სააგენტოს მიერ დამუშავებულია 437,349 ჰექტარი.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 45,000,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 36,302,000 ლარი.

ლონისძიება 6.3. მცენარეთა დაცვა და ფიტოსანიტარიული კეთილსაიმედობა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 6.3.2: აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ გასატარებელი ღონისძიებები
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ დამუშავდება 250,000 ჰექტარი ფართობი (2 ჯერადად)	შესრულებული: აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ დამუშავებულია 437,349 ჰექტარი
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 45,000,000 ლარი	ფაქტობრივი: 36,302,000 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი			X			

ლონისძიება 6.4 ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოება

6.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ერთი პროგრამა განხორციელდა, კერძოდ კვების პროდუქტების, ცხოველთა და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა.

6.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამის ბიუჯეტი 4,145,800 ლარით განისაზღვრა.

ლონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში
 ⇒ ლაბორატორიაში დაინერგა და აკრედიტაციის პროცესი გაიარა კვლევის 35 ახალმა მეთოდმა და 10 ახალმა პარამეტრმა
 6.4 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი 4,145,800 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ პროგრამის განხორციელებისთვის გახარჯულია 3,768,900 ლარი

- პროგრამა 6.4.1: კვების პროდუქტების, ცხოველთა და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია

პროგრამის მიზანი: სსიპ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორიის ქსელის მიერ საერთაშორისო აკრედიტაციის გავლა ISO 17025-ის მიხედვით (ვეტერინარია, სურსათის უვნებლობა, მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა)

განხორციელებული ღონისძიებები

წარმატებით დასრულდა აკრედიტაციის ერთიანი ეროვნული ორგანოს აკრედიტაციის ცენტრის (GAC) მიერ ჩატარებული გეგმიური, არაგეგმიური და დამატებითი სფეროს აკრედიტაციის პროცესი ISO 17025, რომლის შედეგად აკრედიტაციის სფეროს დაემატა:

ვეტერინარიაში - 3 ახალი მეთოდი (ბლუთანგის დაავადების ELISA და PCR კვლევის მეთოდი; ძაღლის ჭირის დიაგნოსტიკის ELISA მეთოდი; ლეპტოსპიროზის კვლევის -ELISA);

სურსათის კვლევაში - 8 ახალი მეთოდი და 10 პარამეტრი (მათ შორის, ნიტროფურანების განსაზღვრა თაფლში, შიგელა წყალში, უჯერი და ნაჯერი ცხიმოვანი მჟავების განსაზღვრა ცხოველური და მცენარეული ცხიმებისა და ზეთების შემცველ სურსათში, დითიოკარბამატული პესტიციდების განსაზღვრა; AOZ; AMOZ; AHD; SEM და სხვა);

მცენარეთა მავნე ორგანიზმების დიაგნოსტიკაში - 26 ახალი მეთოდი (მათ შორის, კარტოფილის ტუბერების PSTVd ვიროიდის პჯრ იდენტიფიკაცია, Longidorus elongatus მორფოლოგიურ-მორფომეტრული დახასიათების და იდენტიფიკაცია და სხვა);

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, ISO 17025 სტანდარტის ფარგლებში, ISO 9001:2015 სერტიფიკატის საფუძველზე საკვები პროდუქტების, წყლის, მცენარეთა და ცხოველთა დაავადებებზე ლაბორატორიაში დაინერგა 40 ახალი მეთოდი და 16 ახალი პარამეტრი, რომელთაგან აკრედიტაციის პროცესი გაიარა 35 მეთოდმა და 10 პარამეტრმა, როდესაც დაგეგმილი იყო კვლევის 4 ახალი მეთოდის და 5 ახალი პარამეტრის დაინერგვა და აკრედიტაცია.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის საპროგნოზო ბიუჯეტი 4,145,800 ლარია, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 3,768,860 ლარი.

ღონისძიება 6.4. ლაბორატორიული შესაძლებლობების გაძლიერება და სურსათის უვნებლობის, ცხოველთა ჯანმრთელობისა და ფიტოსანიტარიული კონტროლის მიზნებისათვის საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კვლევების (ტესტირების) წარმოება	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 6.4.1: კვების პროდუქტების, ცხოველთა და მცენარეთა დაავადებების დიაგნოსტიკა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ლაბორატორია
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: ISO 17025 სტანდარტის ფარგლებში, ISO 9001:2015 სერტიფიკატის საფუძველზე საკვები პროდუქტების, წყლის, მცენარეთა და ცხოველთა დაავადებებზე ლაბორატორიაში დაინერგვა და გაივლის აკრედიტაციის პროცესს კვლევის 4 ახალი მეთოდი და 5 ახალი პარამეტრი	შესრულებული: ISO 17025 სტანდარტის ფარგლებში, ISO 9001:2015 სერტიფიკატის საფუძველზე საკვები პროდუქტების, წყლის, მცენარეთა და ცხოველთა დაავადებებზე ლაბორატორიაში დაინერგა და აკრედიტაციის პროცესი გაიარა კვლევის 35 ახალმა მეთოდმა და 10 ახალმა პარამეტრმა
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 4,145,800 ლარი	ფაქტობრივი: 3,768,860 ლარი

შესრულების შეფასება	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X			
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
სტატუსი		X			

სტრატეგიული მიმართულება 7: კლიმატის ცვლილებები, გარემო და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება

სტრატეგიული მიმართულება კლიმატის ცვლილებები, გარემო და ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნება აერთიანებს ორ ღონისძიებას და სამ პროგრამას. ღონისძიებები მოიცავს საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზების და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშების და პოპულაციების აღდგენა-გაუმჯობესებას და გენეტიკური ბანკის შექმნას, ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების გენოფონდის შენარჩუნებას, მათი გაშენების, მოვლა-მოყვანის, ბიოაგროწარმოების ინოვაციური ტექნოლოგიების შემუშავებას და სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაციის, ბაზარზე წვდომის და მდგრადობის პროგრამებს.

სტრატეგიული მიმართულების ჯამური საპროგნოზო ბიუჯეტი **11,830,000** ლარია. საანგარიშო პერიოდში გახარჯულია **12,941,100** ლარი.

ღონისძიება 7.1 აგრობიომრავალფეროვნებისა და ენდემური ჯიშების შენარჩუნების მიზნით გენეტიკური ბანკის შექმნა/მართვა

7.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ორი პროგრამა განხორციელდა, მათ შორის, საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზების და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშების და პოპულაციების აღდგენა-გაუმჯობესება და გენეტიკური ბანკის შექმნა და ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების გენოფონდის შენარჩუნება, მათი გაშენების, მოვლა-მოყვანის, ბიოაგროწარმოების ინოვაციური ტექნოლოგიების შემუშავება.

7.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 3,400,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამების შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ ჯამში გამოცემულია 134 სტატია;
- ⇒ გაცემულია 69 რეკომენდაცია;
- ⇒ სურსათის საფრთხეების რისკის შეფასებაზე მომზადებულია 3 დასკვნა/რეკომენდაცია

7.1 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამების საპროგნოზო ბიუჯეტი 3,400,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ პროგრამების განხორციელებისთვის გახარჯულია 2,870,900 ლარი

- **პროგრამა 7.1.1** საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზების და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშების და პოპულაციების აღდგენა-გაუმჯობესება და გენეტიკური ბანკის შექმნა

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

პროგრამის მიზანი: საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზების და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშების და პოპულაციების აღდგენა-გაუმჯობესება და გენეტიკური ბანკის შექმნა.

განხორციელებული ღონისძიებები

- შეძენილია და გადაყვანილია დმანისის სასელექციო სადგურში 4 კავკასიური წაბლა ჯიშის საბულე, რომლებსაც გაუკეთდა სანაშენე ბარათი და ბონიტირება;
- დმანისის მუნიციპალიტეტის 3 კოოპერატივს გადაეცა 6 ტიპური ბულა-მწარმოებელი;
- მიღებულია ნამატი: ნახევრად ნაზმატყლიანი ცხიმკუდიანი ჯიშის 15 ბატკანი, ნაზმატყლიანი ცხიმკუდიანი ჯიშის 30 ბატკანი;
- გადაშენების და გაქრობის ზღვარზე მყოფი ნახევრადნაზმატყლიანი ცხიმკუდიანი და ნაზმატყლიანი ცხიმკუდიანი ჯიშის ცხვრის საკოლექციო ფარები დღეისათვის დაკომპლექტებულია 23 სულის ოდენობით.
- შესწავლილია კახური ღორისგან დამზადებული ღორის ქიმიური შედგენილობა, მიკრობული ანალიზი;
- შედგენილია ადგილობრივი ქათმის, ჩალისფერი ინდაურის, ჭრელი იხვის და კოლხური ხოხბისთვის საკვები ულუფები; შესწავლილია მათი პროდუქტიულობის მაჩვენებლები;
- შექმნილია ველური ფარავნის და რიონის კობრის სანაშენე გუნდი, სულ 57 ინდივიდი; ჩატარდა გამოცდა მეორე თაობის შთამომავლობაზე;
- გამოყვანილია 210 დედა ფუტკარი რეპროდუქტორი საფუტკრეებიდან და განაწილდა წინასწარ შერჩეულ საფუტკრეში; სანაშენე ფუტკრის ოჯახებიდან გამოწურულ იქნა 155 კგ თაფლი;
- განსაზღვრულია ცაცხვის და წაბლის ნექტარპროდუქტულობა; დაკვირვება მიმდინარეობს 5 თაფლოვან მცენარეზე, მიმდინარეობს მათი ნექტარპროდუქტიულობის შესწავლა;
- გამოკვებილი იქნა თუთის აბრეშუმხვევიას გენოფონდის 65 ჯიში, სისხლის განახლება ჩატარდა 10 ჯიშზე;
- დამზადდა თუთის აბრეშუმხვევიას გენოფონდის ჯიშების წმინდა გრენა 4000 ნადების რაოდენობით, დაახლოებით 500 გრამი;
- კლინიკურ-ეპიზოოტოლოგიურად შესწავლილია 245 მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი;
- კოპროლოგიურად გამოკვლეულია 350 ცხვრის, 130 თხის, 195 ღორის და 20 კამეჩის სინჯი;
- ჩატარებულია სურსათისმიერ პათოგენებში ბეტალაქტამაზების მაკოდირებელი გენების საწყისი სტატისტიკური ანალიზები;
- გამოვლინდა საქართველოში გამოყოფილი Brucella-ს შტამების მნიშვნელოვანი გენეტიკური მახასიათებლები ვირულენტობასთან დაკავშირებით;
- განხორციელდა ბრუცელას, როგორც სურსათისმიერი საფრთხის იდენტიფიცირება და დახასიათება;
- გაანგარიშდა სალმენოლოზის დაავადების ტვირთი საქართველოში; განხორციელდა სალმონელით სურსათის დაბინძურების საფრთხის იდენტიფიცირება და დახასიათება;

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს დაგეგმილი იყო 14 სტატიის გამოცემა; 7 რეკომენდაციის შემუშავება; სურსათის საფრთხეების რისკის შეფასებაზე 3 დასკვნა/რეკომენდაციის მომზადება. ფაქტიურად გამოცემულია 35 სტატია; გაცემულია 45 რეკომენდაცია; სურსათის საფრთხეების რისკის შეფასებაზე მომზადებულია 3 დასკვნა/რეკომენდაცია.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 600,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 560,149 ლარი.

ღონისძიება 7.2. აგრობიომრავალფეროვნებისა და ენდემური ჯიშების შენარჩუნების მიზნით გენეტიკური ბანკის შექმნა/მართვა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 7.1.1: საქართველოში გავრცელებული შინაური ცხოველების, ფრინველების, თევზების და სამეურნეო-სასარგებლო მწერების ადგილობრივი ჯიშების და პოპულაციების აღდგენა-გაუმჯობესება და გენეტიკური ბანკის შექმნა
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გამოიცემა 14 სტატია; შემუშავდება 7 რეკომენდაცია; სურსათის საფრთხეების რისკის შეფასებაზე მომზადდება 3 დასკვნა/რეკომენდაცია	შესრულებული: გამოცემულია 35 სტატია; გაცემულია 45 რეკომენდაცია; სურსათის საფრთხეების რისკის შეფასებაზე მომზადებულია 3 დასკვნა/რეკომენდაცია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 600,000 ლარი	ფაქტობრივი: 560,149 ლარი

შესრულების შეფასება	რეიტინგი	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
			X			
		განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X			

- **პროგრამა 7.1.2:** ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების გენოფონდის შენარჩუნება, მათი გაშენების, მოვლა-მოყვანის, ბიოაგროწარმოების ინოვაციური ტექნოლოგიების შემუშავება

პასუხისმგებელი უწყება: სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო-კვლევითი ცენტრი

პროგრამის მიზანი: ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების გენოფონდის შენარჩუნება, მათი გაშენების, მოვლა-მოყვანის, ბიოაგროწარმოების ინოვაციური ტექნოლოგიების შემუშავება.

განხორციელებული ღონისძიებები

- მარნეულში - მზის თბიერების ჩინური ტიპის სათბურებში საადრეო კარტოფილის, საპარკე ლობიოს, კიტრის თანმიმდევრული შემჭიდროებით ერთ სეზონზე მიღებულ იქნა სამი სრულფასოვანი მოსავალი. დაიწერა რეკომენდაციები ფერმერებისათვის;

- მიღებული იქნა მუხუდოს, ოსპის, ლობიოს ელიტური თესლი;
- მიღებულია ხორბლის 2,5 ტ და შვრიის 0,5 ტ სუპერელიტური თესლი;
- შედგენილია ბიოპრეპარატების გამოყენების სქემა სიმინდის, სოიოს, მუხუდოს, სელის კულტურებისათვის;
- შესწავლილი იქნა პრეპარატ „ბიომექსის“ ზეგავლენა ლობიოს მოსავლიანობაზე;
- მომზადდა ფერმერებისთვის სასწავლო მასალა - კენკროვანი კულტურების გაშენებისა და მოვლის ტექნოლოგიაზე;
- შემუშავდა გამერქნებული კალმებით კურკოვანი კულტურების საძირების გამრავლების ტექნოლოგია, მომზადებულია მეთოდური მითითება;
- გაშენდა ვაშლის, ატმის და გოჯი ბერის ახალი საკოლექციო ბაღები;
- დაირგო ხეხილის სხვადასხვა ჯიშის 3,000 კალამი და დაიმყნო ხეხილის 20 სხვადასხვა ჯიში;
- დაკალმებულია 5000 ცალი სტანდარტული ჩაის კალამი; სარეაბილიტაციოდ გამოიყო 24 ჰა. ფართობი;
- ლეჩხუმის და აჭარის რეგიონებში ექსპედიციის შედეგად მოძიებული იქნა ქართული იშვიათი ვაზის 13 ჯიში, მოხდა მათი იდენტიფიცირება;
- კვლევის შედეგად გამოვლინდა ვაზის 5 სარეკომენდაციო ჯიში: 3 საღვინე, 2 სასუფრე მიმართულების;
- მოეწყო ექსპედიციები ცაგერსა და აჭარაში. მოძიებული და იდენტიფიცირებულია ქართული იშვიათი ვაზის 38 ჯიში;
- დასრულებულია ვაზის 80 ჯიშის კატალოგზე მუშაობა;
- დნმ გამოყოფილ იქნა ვაზის 55 ჯიშიდან;
- ვაზის სხვადასხვა ჯიშის დნმ-ზე ჩატარდა PCR რეაქციები და მოხდა მათი ოპტიმიზაცია;
- შემუშავდა თხილისა და სხვა კაკლოვნების დაავადებათა წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებები და გამოვლინდა დაავადებების მიმართ შედარებით გამძლე ჯიშები;
- გამოვლენილია დომინანტური მავნე მწერის თხილის ბუგრის ბიოლოგიური მტერი;
- დადგინდა ახალი ინსექტიციდების ბიოლოგიური ეფექტურობა თერმული ნისლის ტექნოლოგიის გამოყენებისას;
- განხორციელდა სენაკის მუნიციპალიტეტის სიმინდის ნათესებში აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ პრეპარატ შილდის წინასწარი გამოცდა;
- პირველად საქართველოში, თანამედროვე იმუნოფერმენტული ანალიზის ლაბორატორიული მეთოდით (ELISA-ტესტი) იდენტიფიცირებულია თხილის 2 ვირუსული დაავადება;
- მიღებულია და გამოიცადა ჩაის ბუჩქების მძიმედ სასხლავ-დამქუცმაცებელი აგრეგატი;
- შესწავლილია ლობიოს და სხვა ანალოგიური კულტურების ამღები კომბაინების და მცირე გაბარიტიანი მანქანების კონსტრუქციები და მათი მუშაობის პრინციპები;
- ეროვნულ კატალოგში შეტანილ იქნა ხორბლის 6 უცხოური და 5 ქართული ჯიში, ასევე მზადაა კატალოგში შესატანად სიმინდის 4 და ლობიოს 9 ტრადიციული ჯიში;
- მომზადდა გენბანკისათვის სამუშაო კოლექცია;
- შესწავლილ იქნა 6 სანერგე მეურნეობის ზოგადი მდგომარეობა;
- განხორციელდა ხორბლის 1 სელექციური და 1 ხალხური ჯიშის კატალოგიზაცია;
- თესლის მწარმოებელი ორი კომპანიის სათესლე ნაკვეთებზე ჩატარდა 300 ჰა-მდე ხორბლისა და ქერის ნაკვეთების საველე ინსპექტირება;

- ტყის იშვიათი სახეობების ex situ გენბანკისთვის მომზადდა 5 სახეობის 10 ნიმუში სხვადასხვა ლოკაციებიდან;
- ტყის იშვიათი მერქნიანი სახეობების ქართული ნეკერჩხლის, ქართული ნუშისა და იმერული მუხის არეალში ჩატარდა სახეობების ინვენტარიზაცია, პოპულაციების და ჰაბიტატების მდგომარეობის შეფასება;
- შეგროვდა ცაცხვის, ნუშის და ნეკერჩხლის თესლი;
- ჯილაურას ბაზაზე გაშენდა ექსპერიმენტული ინტენსიური ქარსაფარი;
- კარტოფილის სინჯარის 5,350 მცენარე გადაირგო სათბურში. გამოვლენილია გვალვისა და დაავადებებისადმი გამძლე CIP -ის 40 კლონი;
- ინ ვიტრო გამრავლების მიზნით დამზადდა ვაზის 27 უნიკალური ჯიშის 400 ცალი სინჯარის მცენარე;
- მიღებულია ვაზის 27 უნიკალური ჯიშის 350, ბატატის 30, გოჯი ბერის 3 სხვადასხვა სახეობის 120 სინჯარის ინ ვიტრო მცენარე;
- აგრო-ბიომრავალფეროვნებისა და ენდემების შენარჩუნების მიზნით ინვიტრო გენბანკში ინახება საკვლევი კულტურების და ჯიშების 10-20 ცალი სინჯარის მცენარეები: კარტოფილი, ვაზი, გოჯი ბერი, ბატატი.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო 59 სტატიის გამოცემა და 22 რეკომენდაციის შემუშავება. ფაქტიურად გამოიცა 99 სტატია და შემუშავდა 24 რეკომენდაცია.

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 2,800,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 1,709,636 ლარი.

ლონისძიება 7.2. აგრობიომრავალფეროვნებისა და ენდემური ჯიშების შენარჩუნების მიზნით გენეტიკური ბანკის შექმნა/მართვა	
პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 7.1.2: ერთწლოვანი და მრავალწლოვანი კულტურების გენოფონდის შენარჩუნება, მათი გაშენების, მოვლა-მოყვანის, ბიოაგროწარმოების ინოვაციური ტექნოლოგიების შემუშავება
პასუხისმგებელი უწყება:	სსიპ სოფლის მეურნეობის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
დაგეგმილი: გამოიცემა 59 სტატია, შემუშავდება 22 რეკომენდაცია	შესრულებული: გამოიცა 99 სტატია, შემუშავდა 24 რეკომენდაცია
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 2,800,000 ლარი	ფაქტობრივი: 1,709,636 ლარი

შესრულება ს შეფასება		სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
	რეიტინგი	X				
	სტატუსი	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულია	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელებულია	განხორციელებულია	განხორციელებულია

ღონისძიება 7.2 კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა

7.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით, საანგარიშო პერიოდში ერთი პროგრამა განხორციელდა, კერძოდ სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაცია, ბაზარზე წვდომა და მდგრადობა.

7.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი 8,430,000 ლარით განისაზღვრა.

ღონისძიების მიზნების მისაღწევად განხორციელებული პროგრამის შედეგად, 2019 წლის განმავლობაში

- ⇒ გაუმჯობესდა სარწყავი წყლის მიწოდება 2,231 ჰექტარზე;
- ⇒ ჩატარდა მიწის აღდგენითი სამუშაოები 38 ობიექტზე;
- ⇒ გაიცა 124 გრანტი კერძო პირებისათვის და 4 გრანტი აგრობიზნესისათვის;
- ⇒ მოეწყო 3 სადემონსტრაციო ნაკვეთი;
- ⇒ გადამზადდა 660 ფერმერი.

7.2 ღონისძიების შესრულების მიზნით დაგეგმილი პროგრამის საპროგნოზო ბიუჯეტი 8,430,000 ლარია. 2019 წელს, სახელმწიფოს მიერ პროგრამის განხორციელებისთვის გახარჯულია 10,671,300 ლარი

- **პროგრამა 7.2.1:** სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაცია, ბაზარზე წვდომა და მდგრადობა

პასუხისმგებელი უწყება: საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი

პროგრამის მიზანი: კლიმატზე ადაპტირებული სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ღირებულებათა ჯაჭვის განვითარების ხელშეწყობის გზით ფერმერების, ფერმერთა ჯგუფების და აგრობიზნესის შემოსავლების ზრდა და შედეგად, ზოგადი სოციალურ-ეკონომიკური ფონის გაუმჯობესება.

განხორციელებული ღონისძიებები:

ირიგაცია

- სალთვისის სარწყავი სისტემის, ალტერნატიული და ძლევითი არხების (გორის და ქარელის მუნიციპალიტეტები) რეაბილიტაციის შედეგად, სარწყავი წყლის მიწოდება გაუმჯობესდა 1,032 ჰექტარზე, სარგებელი მიიღო 1,147 ოჯახმა.
- მიმდინარეობს სამშენებლო სამუშაოები ქვემო ალაზანის გ-32 და გ-35 გამანაწილებელი არხებისა და მათი სხვა რიგის გამანაწილებლების (კახეთი, გურჯაანი) რეაბილიტაციის მიზნით. ამ ეტაპზე, დასრულებული სამუშაოების შედეგად წყალუზრუნველყოფილია 1,198 ჰექტარი.
- მიმდინარეობს ტირიფონის სარწყავი სისტემის გ-3 გამანაწილებლის (გორის მუნიციპალიტეტი) შიდა ქსელის რეაბილიტაცია.
- მიმდინარეობს ხელშეკრულების მომზადება ტირიფონის სარწყავი სისტემის გ-3-2-1 გამანაწილებლის (გორის მუნიციპალიტეტი) შიდა ქსელის რეაბილიტაციის სამუშაოებზე.
- დმანისის მუნიციპალიტეტში სრულდება იაკუბლოს წყალსაცავის რეაბილიტაცია. წყალსაცავი სარწყავი წყლით ამარაგებს 4 საირიგაციო სისტემას.

მცირე ინფრასტრუქტურა

- ხობის მუნიციპალიტეტის სოფელ ახალსოფელში რეაბილიტაცია ჩაუტარდა 4.30 კმ სოფლის გზას.
- გორი მუნიციპალიტეტის სოფელ საქაშეთში დასრულდა 1.3 კმ სოფლის გზის რეაბილიტაცია.
- სამ კილომეტრ სოფლის გზას ჩაუტარდა სარემონტო სამუშაოები გორის მუნიციპალიტეტის სოფელ ქიწნისში.
- ქარელის მუნიციპალიტეტის სოფელ ბრეძაში გაკეთდა 3.3 კილომეტრის სოფლის გზა და 21 მეტრიანი ხიდი.

ლანდშაფტის აღდგენის სამუშაოები

- მიწის ეროზიის საწინააღმდეგო აღდგენის ღონისძიების ფარგლებში გაშენდა ქარსაფარი ზოლი ქარელის ორ და კახეთის სამ მუნიციპალიტეტებში. სულ 38 ობიექტი. შედეგად, ქარისმიერი ეროზიისგან დაცული იქნება 2,165 ჰექტარი სასოფლო-სამეურნეო მიწა.

სადემონსტრაციო ნაკვეთები და სწავლება

- მოეწყო ბიო თავლის წარმოების ორი სადემონსტრაციო ნაკვეთი ყაზბეგისა და ონის მუნიციპალიტეტებში. ასევე, ვერმიკომპოსტის სადემონსტრაციო ნაკვეთი ახმეტის მუნიციპალიტეტში. სულ, პროექტის ფარგლებში, მომზადდა 17 სადემონსტრაციო ნაკვეთი, რომლებზეც თეორიული და პრაქტიკული სწავლება გაიარა 660-მა ფერმერმა, მათ შორის 192-მა ქალმა.
- ჩატარდა რვა ე.წ. “გაცვლითი ვიზიტი“, ერთი რეგიონის ფერმერები სტუმრობენ სხვა რეგიონში არსებულ სადემონსტრაციო ნაკვეთებს, ადგილზე ეცნობიან რეგიონისთვის დამახასიათებელ ტრადიციულ და თანამედროვე მიდგომებს, იღებენ პრაქტიკულ რჩევებს ნაკვეთის მფლობელებისგან. თითოეულ ვიზიტში მონაწილეობდა 10-15 ფერმერი.

საგრანტო პროგრამა

- საგრანტო პროგრამის ფარგლებში პირველადი წარმოებისთვის დაფინანსდა 124 ბენეფიციარი. მათ შორის, 113 ფერმერი (27 ქალი), 6 კოოპერატივი და ხუთი შპს. გრანტის მაქსიმალური ოდენობაა 15,000 აშშ დოლარი.
- დაფინანსდა ოთხი გადამამუშაველი საწარმო. გრანტის მაქსიმალური ოდენობაა 100,000 აშშ დოლარი.

საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფის ხელშეწყობა

- მიმდინარეობს მუშაობა „ნიადაგის დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონპროექტის რეგულირების ზეგავლენის შეფასების დოკუმენტზე.

ინდიკატორების და ბიუჯეტის შესრულება

2019 წელს, დაგეგმილი იყო სარწყავი წყლის მიწოდების გაუმჯობესება 1,000 ჰექტარზე; მიწის აღდგენითი სამუშაოების ჩატარება 2 ობიექტზე; 70 გრანტის გაიცემა კერძო პირებისათვის და 10 გრანტის აგრობიზნესისათვის; 3 სადემონსტრაციო ნაკვეთის მოწყობა, 300 ფერმერის გადამზადება. საანგარიშო პერიოდში სარწყავის წყლის მიწოდება გაუმჯობესდა 2,231 ჰექტარ სასოფლო-სამეურნეო მიწაზე; 38 ობიექტზე ჩატარდა მიწის აღდგენითი სამუშაოები (ქარსაფარები); გაიცა 124 გრანტი პირველადი წარმოებისთვის; გაიცა 4 გრანტი გადამამუშავებელი საწარმოებისთვის; მოეწყო 3 სადემონსტრაციო ნაკვეთი; გადამზადდა 660 ფერმერი (მათ შორის 192 ქალი).

2019 წელს, პროგრამის განხორციელებისთვის დაგეგმილი ბიუჯეტი შეადგენს 8,430,000 ლარს, ხოლო ბიუჯეტის ფაქტობრივმა ათვისებამ შეადგინა 10,671,290 ლარი.

დონისძიება 7.2. კლიმატგონივრული სოფლის მეურნეობის პრაქტიკის დანერგვის ხელშეწყობა

პროგრამის ნომერი და სახელწოდება	პროგრამა 7.2.1: სოფლის მეურნეობის მოდერნიზაცია, ბაზარზე წვდომა და მდგრადობა
პასუხისმგებელი უწყება:	საერთაშორისო ურთიერთობების დეპარტამენტი
საანგარიშო (მონიტორინგის) პერიოდი	01.01.2019 – 31.12.2019
შესრულების ინდიკატორები	
<p>დაგეგმილი: გაუმჯობესდება სარწყავი წყლის მიწოდება 1,000 ჰექტარზე; ჩატარდება მიწის აღდგენითი სამუშაოები 2 ობიექტზე; გაიცემა 70 გრანტი კერძო პირებისათვის და 10 გრანტი აგრობიზნესისათვის; მოეწყობა 3 სადემონსტრაციო ნაკვეთი, გადამზადდება 300 ფერმერი</p>	<p>შესრულებული: გაუმჯობესდა სარწყავი წყლის მიწოდება 2,231 ჰექტარზე; ჩატარდა მიწის აღდგენითი სამუშაოები 38 ობიექტზე; გაიცა 124 გრანტი კერძო პირებისათვის და 4 გრანტი აგრობიზნესისათვის; მოეწყო 3 სადემონსტრაციო ნაკვეთი; გადამზადდა 660 ფერმერი</p>
ბიუჯეტი	
საპროგნოზო: 8,430,000 ლარი	ფაქტობრივი: 10,671,290 ლარი

	სრულად შესრულდა	უმეტესწილად შესრულდა	ნაწილობრივ შესრულდა	არ შესრულდა	
შესრულების შეფასება	X				
	განხორციელების პროცესი ჯერ არ დაწყებულა	განხორციელების პროცესი მიმდინარეობს	განხორციელების პროცესი შეჩერებულია	განხორციელების პროცესი შეწყვეტილია	განხორციელების პროცესი დასრულებულია
	სტატუსი		X		